

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1943/44 under riksstatens fjärde huvudtitel, avseende anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Försvarsdepartementet.

1:o) **Försvarsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 1, sid. 5—7 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1943) föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsdepartementet, vilka äro påkallade vid en omorganisation av kommandoexpeditionerna i enlighet med vad departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivit;

dels ock till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 455,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 458,000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att den i 1942 års försvarsproposition förutsatta sammanslagningen av kommandoexpeditionerna hittills icke kunnat äga rum och att det icke nu kan bedömas, när densamma kan genomföras. För nästa budgetår synes departementschefen därför böra i personalförteckningen upptagas samma för kommandoexpeditionerna avsedda personal som för innevarande budgetår, varvid emellertid Kungl. Maj:t bör äga att jämväl under nästa budgetår få vidtaga de ändringar i personalförteckningen, som betingas av sagda organisationsförändring, innebärande utbyte av de båda befattningarna såsom chefer för lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner mot en befattning såsom chef för en för de tre försvarsgrenarna gemensam kommandoexpedition i lönegraden Ob 3 eller Ob 2.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har departementschefen beräknat behovet av pensionerad personal på samma sätt som för innevarande budgetår, varvid departementschefen förutsätter, att Kungl. Maj:t — i likhet med vad som gällt under innevarande budgetår — skall äga befogenhet att, om så befinnes lämpligt, i stället för att kommendera officerare på aktiv stat ur truppförbanden inrätta ytterligare högst två arvodesbefattningar för officerare med arvoden motsvarande löneklassen Oa 10. Såsom pensionsmedel har för innevarande budgetår i avlöningsstaten beräknats ett belopp av 100,000 kronor, därvid förutsatts ett kristillägg om 12 procent. Då kristillägget för nästa budgetår synes böra beräknas till 16 procent, bör ifrågavarande inkomstpost höjas till 103,000 kronor. Det torde, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav betingad ändring i avlöningsstaten. Försvarsdepartementets avlöningsanslag skulle sålunda för budgetåret 1943/44 uppgå till 455,000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 3,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsdepartementet, vilka äro påkallade vid en omorganisation av kommandoexpeditionerna i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1943 angivit;

b) till *Försvarsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 455,000 kronor.

2:o) **Försvarsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, sid. 7), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 75,000 kronor.

Centrala förvaltningsmyndigheter.

Arméförvaltningen.

3:o) **Arméförvaltningen: Avlöningar. Arméförvaltningen: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 3 och 4) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Marinförvaltningen.

4:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar. Marinförvaltningen: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 5 och 6) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Flygförvaltningen.

5:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar. Flygförvaltningen: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 7 och 8) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

6:o) **Försvarsstaben: Avlöningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 16 och 17), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 15,000 kronor, avseende försvarsväsendets radioanstalt, får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,715,000 kronor.

7:o) **Försvarsstaben: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, sid. 17—19), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 104,000 kronor, som föranletts av dels tillkomsten av nya poster för underhåll av försvarsstabens motorfordon och av chiffereringsapparater samt av verksamheten vid försvarsstabens fotoanstalt, dels ock stegring av de beräknade omkostnaderna vid försvarsväsendets radioanstalt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 680,000 kronor.

8:o) **Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet. Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, sid. 19), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 anvisa

a) till *Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet* ett reservationsanslag av 7,500 kronor;

b) till *Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket* ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

9:o) **Försvarsstaben: Fältövningar m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, sid. 19 och 20), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 1,500 kronor, beroende, bland annat, på den utökning av försvarsstabens personal, som skett genom 1942 års försvarsbeslut, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Fältövningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 7,500 kronor.

Armén.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

10:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 13) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

11:o) **Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, sid. 21 och 22) att till Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 460,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 685,000 kronor och har under femårsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 584,000 kronor för år.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär en anslagsminskning med 225,000 kronor, tillstyrkes av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 460,000 kronor.

12:o) **Armén: Avlöningar till personal å reservstat. Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 15 och 16) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

13:o) **Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, sid. 23), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 40,000 kronor, beroende på utökningar av manskapskadrerna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 500,000 kronor.

14:o) **Armén: Ekiperingsersättningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, sid. 23) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 1,200,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

15:o) **Armén: De värnpliktigas avlöning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19, sid. 23—28) att, med godkännande i huvudsak av de under förevarande punkt angivna grunder för bestämmande av penningbidrag till de värnpliktiga samt för premier till värnpliktiga befälselever m. fl., till Armén: De värnpliktigas avlöning för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 19,500,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *H. Hagberg* i Luleå och *S. Persson* i Stockholm väckt motion (II: 230), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i de för värnpliktiga gällande bestämmelserna i fråga om dagavlöningen, att rekryterna efter 180 dagars tjänstgöring erhålla ökad dagavlöning i likhet med vad fallet var enligt tidigare bestämmelser, samt att denna högre dagavlöning, vilken även bör bli lägsta grundbelopp i fråga om terminslön åt beredskapsinkallade, fastställas till 2 kronor per dag.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 17,000,000 kronor.

Under riksstatens fjärde huvudtitel finnes för närvarande under rubriken Diverse uppfört ett särskilt anslag till underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga. I en för årets riksdag framlagd proposition (nr 18) med förslag till lag om vapenfria värnpliktiga m. m. har Kungl. Maj:t föreslagit, att de nuvarande två kategorierna av samvetsömma, civilarbetare och vapenvägrare, ersättas av en enda kategori värnpliktiga, benämnd vapenfria värnpliktiga, och att dessa vapenfria värnpliktiga erhålla i huvudsak samma

ekonomiska förmåner som övriga värnpliktiga. Detta Kungl. Maj:ts förslag har numera bifallits av riksdagen. Från förevarande anslag skola alltså utgå kostnader för penningbidrag till vapenfria värnpliktiga i stort sett enligt samma grunder som för andra värnpliktiga. Någon uppräknings av anslaget av denna grund anses icke behöfelig.

Med utgångspunkt från 15,698,700 tjänstgöringsdagar hava kostnaderna för penningbidrag till värnpliktiga under nästa budgetår beräknats till i runt tal 17,800,000 kronor.

För innevarande budgetår utgå premier åt vissa för befälsutbildning m. m. uttagna värnpliktiga, nämligen med 250 kronor för dem som genomgått underofficersutbildning och med 1,250 kronor till blivande värnpliktiga officerare. Departementschefen föreslår samma premiebelopp för nästa budgetår, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att under viss förutsättning besluta om övergång till högre premier, nämligen 500, respektive 1,500 kronor. Medelsbehovet för ifrågavarande premier beräknas till 1,700,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså uppgå till 19,500,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 2,500,000 kronor. I propositionen 1942: 210 beräknades medelsbehovet under förevarande anslag till 17,600,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 17,500,000 kronor vid genomförd organisation. Merkostnaderna under nästkommande budgetår sammanhänka med att värnpliktskontingenten detta år är osedvanligt stor.

Vad i det föregående anförts rörande grunder för bestämmande av penningbidrag till de värnpliktiga samt för premier till värnpliktiga befäls elever m. fl. äger tillämpning icke blott på armén utan jämväl i huvudsak på marinen och flygvapnet. Det torde, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan anförts. Därvid torde jämväl få verkställas en bland annat med hänsyn till inträdd prisstegring motiverad jämkning i den i 11 § kungörelsen den 5 mars 1926 (nr 60) angående avlöning för rullförings- (sjöruddförings-) befäl och värnpliktiga under fredstid m. m. intagna bestämmelsen, att för kvittning av kronans fordran hos värnpliktig icke må tagas i anspråk större del av intjänt penningbidrag än att för den värnpliktige själv återstå 30 öre per dag.

Utskottet.

I den väckta motionen rörande de värnpliktigas avlöning har föreslagits höjning såväl av dagavlönings belopp efter 180 dagars tjänstgöring som av jämlikt krigsavlöningsreglementet utgående terminslön åt till beredskaps-tjänstgöring inkallade meniga värnpliktiga. Såsom skäl för den föreslagna höjningen av dagavlöningen har anförts dels att enligt tidigare gällande bestämmelser dagavlöningen för tjänstgöringstid utöver 180 dagar var bestämd till 1 krona för dag, medan dagavlöningen för tjänstgöringstid upp till 180 dagar var bestämd till 50 öre, dels ock att levnadskostnadsindex ytterligare stigit, sedan riksdagen år 1941 fattade beslut om att dagavlöningen skall utgöra lägst 1 krona.

Vidkommande förslaget om höjning av dagavlöningen för tjänstgöringstid utöver 180 dagar får utskottet erinra om att skälet till att dagavlöningen på sin tid bestämdes till högre belopp för tjänstgöringstid utöver 180 dagar var, att flertalet av de värnpliktiga enligt 1936 års värnpliktslag hade sig ålagt en tjänstgöringstid av 180 dagar. Den högre dagavlöningen tillkom värnpliktiga, vilka på grund av särskilda bestämmelser hade sig ålagt att fullgöra längre värnpliktstjänstgöring. Detta skäl har numera bortfallit, sedan första tjänstgöringen (motsvarande tjänstgöring) för samtliga värnpliktiga är fastställd till 360 dagar. Vad i motionen anförts om att levnadskostnadsindex stigit, sedan riksdagen år 1941 beslöt att höja dagavlöningen från 50 öre till 1 krona för värnpliktiga i allmänhet, må erinras att prisindex år 1941 höjts med 77 procent från år 1915, då dagavlöningen blev bestämd till 50 öre, och att dagavlöningen år 1941 alltså höjdes mera än som motsvarades av prisstegringen. Den efter år 1941 inträffade prisstegringen är icke så stor, att densamma nu motiverar ytterligare höjning.

Vad därefter angår avlöningens storlek under tid då krigsavlöningsreglementet äger tillämpning synes utskottet böra alltjämt gälla, att terminslönen avpassas med hänsyn till i fredstid utgående penningbidrag.

På grund av vad sålunda anförts och under erinran, att det i motionen framlagda förslaget varit föremål för riksdagens prövning senast under föregående år i samband med Kungl. Maj:ts då framlagda förslag till grunder för bestämmande av penningbidrag till värnpliktiga samt för premier till värnpliktiga befälselever m. fl. utan att då föranleda någon riksdagens åtgärd, får utskottet avstyrka motionen.

Vad departementschefen anført och föreslagit rörande grunder för bestämmande av penningbidrag till de värnpliktiga samt för premier till värnpliktiga befälselever m. fl. har icke givit utskottet anledning till erinran liksom ej heller den av departementschefen gjorda beräkningen av medelsbehovet under arméns anslag till de värnpliktigas avlöning.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

- a) avslå motionen II: 230, i vad den avser förevarande anslag;
- b) med godkännande i huvudsak av de av departementschefen angivna grunderna för bestämmande av penningbidrag till de värnpliktiga samt för premier till värnpliktiga befälselever m. fl. till *Armén: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 19,500,000 kronor.

16:o) **Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20, sid. 29 och 30) att till *Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 800,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 625,000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 680,000 kronor för år.

Anslagsökningen i förhållande till innevarande budgetår sammanhänger dels med höjningen av bidragsbeloppen och dels med den förhållandevis stora värnpliktskontingenten under nästa budgetår.

Utskottet.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 800,000 kronor.

Sjukvård.

17:o) **Armén: Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, sid. 30—32) att till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 1,050,000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 955,000 kronor och har för femårsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 971,000 kronor för år.

Anslagshöjningen sammanhänger med utökningen av värnpliktskontingentens storlek. ■

Utskottet.

Utskottet tillstyrker det äskade anslaget, som beräknats efter samma grunder som för innevarande budgetår.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 1,050,000 kronor.

18:o) **Armén: Sjukvårdsmateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, sid. 32 och 33), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en på grund av det ökade antalet manskapstjänstgöringsdagar föranledd höjning med 15,000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i medeltal 531,000 kronor för år, hemställa, ¶

att riksdagen må till *Armén: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 555,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

19:o) **Armén: Inskrivnings- och färdkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, sid. 33), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till inträdd höjning av befodringsavgifterna å järnväg samt ökat antal värnpliktiga föranledd höjning med 150,000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag

under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 1,270,000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor.

20:o) **Armén: Reseersättningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24, sid. 33—35) att till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,200,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,175,000 kronor och har under uppsättningsperioden beräknats till i genomsnitt 1,355,000 kronor för år.

Höjningen av anslaget beror på inträffad ökning av befodringsavgifterna å järnväg och beslutad höjning av utgående traktamentsersättningar. Härtill komma merkostnader på grund av prisstegring. Det bör, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för det äskade anslaget besluta i vilken utsträckning hemvärnets behov bör tillgodoses ävensom att i övrigt meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition.

Ehuru icke direkt sammanhängande med förevarande anslag, har departementschefen här berört ett av Kungl. Maj:t den 6 mars 1942 meddelat beslut angående fria resor i vissa fall för anhöriga till värnpliktiga. Genom beslutet, vilket föranletts av en framställning från överbefälhavaren, har anhörig eller annan närstående till värnpliktig, som under beredskapstjänstgöring utom sin hemort drabbas av allvarlig eller långvarig sjukdom, medgivits rätt att under vissa förutsättningar på statsverkets bekostnad företaga en resa från sin bostadsort till den värnpliktiges vistelseort och åter. Ehuru dessa rese-kostnader, såsom sammanhängande med beredskapsförhållandena, bestridas av förskottsmedel, har departementschefen ansett beslutet böra i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för det äskade anslaget besluta, i vilken utsträckning hemvärnets behov bör tillgodoses ävensom att i övrigt meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,200,000 kronor.

21:o) **Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, sid. 35 och 36) att till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Anslaget till uttagning av hästar och fordon m. m. har för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 190,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att kostnaderna för uttagning av hästar och fordon m. m. uppdelas å skilda anslag, det ena avsett för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. och det andra för uttagning av hästar och hästfordon m. m. Det för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. avsedda anslaget bör lämpligen redovisas i riksstaten under rubriken Resor och militärtransporter, medan anslaget till uttagning av hästar och hästfordon m. m. bör upptagas under rubriken Anskaffning och vård av hästar m. m. Kostnaderna under förstnämnda anslag beräknas till 60,000 kronor och under sistnämnda anslag till 115,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker, att kostnaderna för uttagning av hästar och fordon m. m. uppdelas å skilda anslag, det ena avsett för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. och det andra för uttagning av hästar och hästfordon m. m. Mot de för ifrågakvarande ändamål äskade anslagen har utskottet icke funnit anledning till erinran. Beträffande sistnämnda anslag kommer utskottet att under en efterföljande punkt göra hemställan.

Med avseende å nu förevarande punkt får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Expenser m. m.

22:o) *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26, sid. 36—38) att till *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 9,100,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 8,900,000 kronor. Kostnaderna hava såväl genomsnittligt under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation beräknats till omkring 8,800,000 kronor, därvid som utgångspunkt tagits prisläget den 1 juli 1941. Departementschefen har för beräkning av prisstegringens storlek funnit ett tillägg av tio procent å sistnämnda belopp, eller 880,000 kronor, vara motiverad. Härigenom skulle medelsbehovet kunna uppskattas till 9,680,000 kronor, vilket belopp departementschefen ansett kunna begränsas till 9,100,000 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet har departementschefen utgått från att från förevarande anslag — liksom från ett flertal andra under fjärde huvudtiteln uppförda omkostnads-, underhålls- eller anskaffningsanslag — skola som hittills bestridas avlöningskostnader för vissa icke-ordinarie befattningshavare. De skäl, som föranledde departementschefen att vid anmälan av statsverkspropositionen till 1942 års riksdag förorda, att med överflyttning av berörda kostnader till avlöningsanslag tills vidare skulle anstå, synas departementschefen fortfa-

rande vara bärande. Departementschefen har ansett sig böra i detta sammanhang anmärka, att behov framträtt av att i viss utsträckning anställa här avsedd personal såsom extra ordinarie, varvid för vissa befattningshavare, med hänsyn till vederbörandes stora ansvar och höga kvalifikationer, fastställts högre löneställning än 20 lönegraden. Denna praxis innebär ett avsteg från den eljest i regel tillämpade principen att sådana befattningar prövas av riksdagen. Intill dess en överflyttning av berörda avlöningskostnader till avlöningsanslag kunnat genomföras, synes det departementschefen emellertid vara nödvändigt att personal, som avlönas från förutnämnda sakanslag, kunna erhålla extra ordinarie anställning och därvid om så befinnes oundgängligen nödvändigt även i högre lönegrad än 20 lönegraden. Sedan sådan överflyttning skett, böra, framhåller departementschefen, sistnämnda anslag icke få tagas i anspråk för avlönande av extra ordinare personal.

Utskottet har icke haft något att erinra mot den verkställda uppskattningen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår, enligt vilken anslaget bör höjas med 200,000 kronor.

Utskottet.

Med förmälan att från förevarande anslag — liksom från ett flertal andra under fjärde huvudtiteln uppförda omkostnads-, underhålls- eller anskaffningsanslag — bestridas avlöningskostnader för vissa icke-ordinarie befattningshavare, har departementschefen framhållit, att, intill dess en överflyttning av berörda kostnader till avlöningsanslag kunnat genomföras, med vilken överflyttning ansetts böra tills vidare anstå, det synes nödvändigt, att personal, som avlönas från nämnda sakanslag, kunna erhålla extra ordinarie anställning och därvid om så befinnes oundgängligen nödvändigt även i högre lönegrad än den 20 lönegraden.

Utskottet har funnit sig icke böra framställa någon erinran mot vad departementschefen sålunda anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 9,100,000 kronor.

23:o) **Armén: Övriga expenser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27, sid. 38 och 39) att till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,435,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,350,000 kronor.

I propositionen 1942: 210 har förutsatts, att de årliga kostnaderna för arméns övriga expenser m. m. såväl under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation skola kunna begränsas till 1,200,000 kronor, varvid som underlag vid beräkningen valts prisnivån den 1 juli 1941. Därvid torde emellertid, framhåller departementschefen, icke hava tagits i betraktande de kostnader för bidrag till anskaffning av expeditions- och förräds-

lokaler — omkring 250,000 kronor — vilka enligt vad 1942 års riksdag medgivit må bestridas från anslaget. Med hänsyn härtill föreslår departementschefen, att anslaget för budgetåret 1943/44 uppföres å riksstaten med ett belopp av 1,435,000 kronor.

Utskottet.

På av departementschefen anförda skäl tillstyrker utskottet den äskade medelsanvisningen och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,435,000 kronor.

24:o) **Armén: Publikationstryck.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, sid. 39 och 40), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till inträffade prisstegringar föranledd höjning med 30,000 kronor, får utskottet med erinran, att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 beräknats till 220,000 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Publikationstryck* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Mathållning m. m.

25:o) **Armén: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29, sid. 40 och 41) att till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 33,000,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 29,000,000 kronor. Medelsbehovet beräknades efter en portionskostnad av 142 öre för man och tjänstgöringsdag.

För nästa budgetår har portionskostnaden uppskattats till 150 öre. Med utgångspunkt från 20,500,000 tjänstgöringsdagar beräknas kostnaderna för arméns mathållning — bortsett från den kvinnliga köks- och servispersonalen — till 30,750,000 kronor. Kostnaderna för sistnämnda personal hava upptagits till 2,400,000 kronor. Sammanlagda kostnaderna under anslaget skulle alltså uppgå till 33,000,000 kronor.

Kostnaderna under ifrågavarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 hava på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till 28,140,000 kronor för år.

Utskottet.

Med förmålan att den väsentliga höjningen av anslaget i jämförelse med såväl genomsnittsberäkningen i 1942 års försvarsbeslut som innevarande budgetårs anslag föranledes av dels de ökade priserna å matvaror m. m., dels ock den temporärt ökade värnpliktskontingenten, får utskottet, som tillstyrker det äskade anslaget, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 33,000,000 kronor.

26:o) **Armén: Furagering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30, sid. 41 och 42) att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 4,700,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 4,700,000 kronor.

Anslaget har för nästa budgetår beräknats efter samma à-priser, som gällt för innevarande budgetår.

De genomsnittliga årliga kostnaderna för arméns furage hava i propositionen 1942:210 beräknats till 4,620,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47. Den merkostnad för budgetåret 1943/44, varmed nu räknas, beror på det förhållandet, att i nämnda proposition förutsatt omorganisation av vissa hästanspända förband till motor- eller cykelförband icke förväntas bli i full utsträckning genomförd under budgetåret.

Beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Furagering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 4,700,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

27:o) **Armén: Munderingsutrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31, sid. 42 och 43) att till *Armén: Munderingsutrustning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 18,175,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 16,900,000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 15,840,000 kronor för år.

Anslagsökningen sammanhänger med att antalet tjänstgöringsdagar för de under budgetåret 1943/44 tjänstgörande årsklasserna är särskilt stort.

Utskottet, som tillstyrker att medel för ifrågavarande ändamål anvisas i den av departementschefen föreslagna omfattningen, hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Armén: Munderingsutrustning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 18,175,000 kronor.

28:o) **Armén: Kasern- och förplägnadsutredning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32, sid. 43—45) att till *Armén: Kasern- och förplägnads-*

utredning för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2,125,000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 2,115,000 kronor för år.

Departementschefen har icke ifrågasatt någon ändring i förhållande till innevarande budgetår av de dagskostnadsbelopp, som ligga till grund för uppskattningen av medelsbehovet under förevarande anslag.

Merkostnaden beror på det ökade antalet tjänstgöringsdagar.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, får hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor.

29:o) **Armén: Anskaffning av intendenturmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33, sid. 45—47) att till Armén: Anskaffning av intendenturmateriel för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 3,000,000 kronor.

Såvitt anginge anskaffning av tyg- och intendenturmateriel för armén, fartygsanskaffning för flottan, förstärkning av kustartilleriförsvaret, anskaffning av flygmateriel samt engångsanskaffning av ammunition för armén och flygvapnet bemyndigade riksdagen — i samband med anvisande av anslag för budgetåret 1942/43 för förenämnda ändamål — Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av olika slag materiel intill vissa maximerade belopp samt medgav, att de för de olika ändamålen anvisade reservationsanslagen finge överskridas inom ramen för de maximerade beloppen.

Med stöd av nämnda bemyndigande och medgivande har Kungl. Maj:t i olika sammanhang meddelat beslut, som innebära rätt för vederbörande förvaltningsmyndighet att vidtaga omedelbara åtgärder för genomförande, helt eller delvis, av den materielanskaffning, som enligt propositionen 1942: 210 förutsatts skola äga rum under femårsperioden 1942/47. Härjämte har Kungl. Maj:t i de fall, då det kunnat förutses, att för budgetåret 1942/43 anvisat reservationsanslag icke komme att förslå för bestridande av med anskaffningen förenade, å nämnda budgetår belöpande kostnader, medgivit anslagets överskridande inom ramen av i besluten angivna belopp.

I propositionen 1942: 266, punkten 14:o), beräknades de totala kostnaderna, enligt prisläget den 1 juli 1941, för genomförandet av i propositionen 1942: 210 angiven materielanskaffning av intendenturmateriel — utom anskaffning av viss mobiliseringsutrustning, som bestritts med anlåtande av medel från

förskottsstaten för försvarsväsendet — till 15,000,000 kronor, motsvarande en genomsnittskostnad under femårsperioden 1942/47 av 3,000,000 kronor. Riksdagen har bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av nu ifrågavarande materiel samt att medgiva överskridande, inom ramen för ett belopp av 15,000,000 kronor, av det för budgetåret 1942/43 för anskaffningen anvisade anslaget.

Efter framställning av arméförvaltningens intendenturdepartement har Kungl. Maj:t med stöd av nämnda bemyndigande genom beslut den 30 oktober 1942 medgivit, dels att intendenturdepartementet finge beställa viss av departementet angiven intendenturmateriel till en kostnad av sammanlagt 4,350,000 kronor, dels ock att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge överskridas med högst 1,350,000 kronor.

Departementschefen förutsätter, att de av 1942 års riksdag givna bemyndigandena att överskrida respektive för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslag få anses ha avseende jämväl å motsvarande för nästkommande budgetår anvisade fortsättningsanslag, oaktat benämningarna å dessa anslag ändras.

I enlighet med ovan angivna principer för finansieringen av engångskostnader av här ifrågavarande art har i riksstaten för budgetåret 1943/44 för anskaffning av intendenturmateriel för armén ansetts böra uppföras ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor. På Kungl. Maj:t torde, framhåller departementschefen, få ankomma att pröva i vilken omfattning anskaffning av sådan materiel under nästa budgetår bör ske.

Departementschefen har förutsatt, att de av 1942 års riksdag givna bemyndigandena att överskrida respektive för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslag få anses hava avseende jämväl å motsvarande för nästa budgetår anvisade fortsättningsanslag, oaktat benämningarna å dessa anslag ändrats. Häremot synes utskottet intet vara att erinra. Det för intendenturmateriel för armén för nästa budgetår äskade anslaget av 3,000,000 kronor, som beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansieringen av engångskostnader av här ifrågavarande slag, tillstyrkes av utskottet. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, i vilken omfattning anskaffning av sådan materiel under nästkommande budgetår bör ske.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Undervisning och övningar.

30:o) **Armén: Undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, sid. 47 och 48) och med erinran, att anslaget upptagits med samma belopp som under uppsättningsperioden 1942/47 genomsnittligt beräknats för år, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 320,000 kronor.

31:o) *Armén: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35, sid. 48—50) att till *Armén: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,500,000 kronor och har på grundval av prisnivån den 1 juli 1941 uppskattats till — efter minskning med vad som belöper å rese- och traktamentskostnader — 1,050,000 kronor för uppsättningsperioden 1942/47. Till följd av inträffad prisstegring beräknas anslaget för nästa budgetår till 1,100,000 kronor. Därvid har räknats med att understöd till föreningen armé-, marin- och flygfilm skall utgå från ett särskilt anslag, under det att från anslaget skulle bestridas vissa kostnader för utbildning i brandtjänst.

Utskottet.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran liksom ej heller vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

32:o) *Armén: Truppförbandens övningar.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36, sid. 50 och 51) att till *Armén: Truppförbandens övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 8,500,000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 9,800,000 kronor.

Anslagshöjningen hänför sig till de på grund av den fortskridande motoriseringen inom armén ökade drivmedelskostnaderna.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Armén: Truppförbandens övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

33:o) **Armén: Fält- och fälttjänstövningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, sid. 51) och under erinran, att anslaget upptagits med samma belopp, till vilket detsamma i genomsnitt beräknats under uppsättningsperioden 1942/47, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Fält- och fälttjänstövningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,160,000 kronor.

Anskaffning och vård av hästar m. m.

34:o) **Armén: Remontering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38, sid. 52—56) att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 850,000 kronor.

Departementschefen har beräknat medelpriset för remonter för nästa budgetår till 1,500 kronor, eller samma medelvärde som i fjolårets statsverksproposition lagts till grund för anslagsberäkningarna. För anskaffning av 509 remonter beräknas således kostnaderna till 763,500 kronor. Departementschefen har ansett, att under nästa budgetår anskaffningen av stamhästar för dragbruk bör återupptagas. Efter ett medelpris av 1,200 kronor och 35 draghästar beräknas kostnaderna till 42,000 kronor.

I fråga om behovet av medel för ackordhästar har enligt 1942 års förvarsbeslut vid fullt genomförd organisation det årliga behovet av ackordhästdagar för armén uppskattats till 452,000 och av ackordhästar till 11,000. Anskaffningen skulle komma att omfatta 550 hästar (5 procent av 11,000). Ackordhästantalet är för innevarande budgetår 5,000. Departementschefen räknar med, att det för nästa budgetår erforderliga antalet ackordhästdagar torde få uttagas antingen genom ett utnyttjande av ackordhästbeståndet i större omfattning än som förutsatts eller genom ianspråktagande av under beredskapen anskaffade hästar. För budgetåret 1943/44 anses anskaffningen av ackordhästar kunna begränsas till 450 och antalet ackordhästar till 10,000. Medelinköpspriset per häst beräknas till 1,200 kronor.

Såvitt avser förevarande anslag uppgå merkostnaderna på grund av prisstegring till 48,500 kronor.

Den verkställda beräkningen av remonteringsanslaget tillstyrkes av utskottet. På grund härav och under erinran att innevarande års riksdag på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning medgivit, såvitt avser löpande budgetår, en höjning av medelinköpspriset per remont från 1,500 kronor till 1,900 kronor, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Remontering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

35:o) **Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, sid. 56) och under hänvisning till vad utskottet ovan under punkt 21:o) anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 115,000 kronor.

36:o) **Armén: Veterinärvård.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 56) och under erinran, att för nästa budgetår räknats med samma dagskostnad av 5.5 öre för häst och underhållsdag som för löpande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 147,000 kronor.

37:o) **Armén: Hundväsendet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 41, sid. 57 och 58) att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med 54,000 kronor eller samma belopp som beräknats under såväl uppsättningsperioden 1942/47 som vid fullt genomförd organisation.

Den av 1942 års riksdag beslutade skattebefrielsen för stam- och reservhundar medför vid oförändrad medelsanvisning en ökning av de till arméhundväsendets förfogande stående anslagsmedlen. Bland annat med hänsyn till inträdda prisstegringar har departementschefen härutöver förordat en höjning av detta anslag med 6,000 kronor.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

38:o) **Armén: Brevduveväsendet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 58) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Brevduveväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Tygmateriel m. m.

39:o) **Armén: Vapen och ammunition m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43, sid. 59) att till *Armén: Vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 20,400,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *G. Branting* (I: 103) och den andra inom andra kammaren av herrar *C. Lindberg* i Stockholm och *S. Hedqvist* (II: 159), vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ofördröjlig utredning och snabba åtgärder i och för hemvärnets utrustande med lämpliga effektiva vapen.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 103.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 19,400,000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i medeltal 19,400,000 för budgetår.

Anslagshöjningen i förhållande till vad som beräknats för uppsättningsperioden beror på ökat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under nästa budgetår.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker alltså den äskade medelsanvisningen.

Utskottet.

Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet framhålla, att utskottet har anledning förutsätta, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på det i motionerna berörda spörsmålet och vidtager de åtgärder som förhållandena medgiva. Något initiativ från riksdagen i detta ärende synes utskottet därför icke vara behövt. Utskottet avstyrker följaktligen de föreliggande motionerna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Armén: Vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 20,400,000 kronor;

b) att motionerna I: 103 och II: 159 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

40:o) **Armén: Engångsanskäffning av ammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44, sid. 60) att till *Armén: Engångsanskäffning av ammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,300,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1942: 266 bemyndigade 1942 års riksdag Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning under femårsperioden 1942/47 av ammunition för armén intill ett belopp av 71,500,000 kronor, varjämte riksdagen medgav, att det för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslaget till engångsanskäffning av ammunition å 14,300,000 kronor finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen för förstnämnda belopp.

Departementschefen föreslår, att för bestridandet av ytterligare kostnader för ifrågavarande ammunitionsanskaffning å riksstaten för nästkommande budgetår uppföres ett reservationsanslag å samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade, eller 14,300,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, vilket står i överensstämmelse med de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansieringen av engångskostnader av här ifrågavarande art.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Engångsanskaffning av ammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,300,000 kronor.

41:o) **Armén: Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, sid. 60), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en på grund av ökad materielanskaffning föranledd höjning med 200,000 kronor, får utskottet under erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till genomsnittligt samma belopp, som nu äskats, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,450,000 kronor.

42:o) **Armén: Motor- och anspannsfordon m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, sid. 61), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en på grund av ökat stammotorfordons- och cykelbestånd föranledd höjning med 1,500,000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 7,670,000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Motor- och anspannsfordon m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 5,500,000 kronor.

43:o) **Armén: Industriell krigsberedskap.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 47) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

44:o) **Armén: Försök med viss tygmateriel.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, sid. 61 och 62), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 100,000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i medeltal 420,000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Försök med viss tygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

45:o) **Armén: Anskaffning av tygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49, sid. 62 och 63) att till *Armén: Anskaffning av tygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 110,000,000 kronor.

I propositionen 1942: 266, punkten 20, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av tygmateriel för armén intill ett belopp av 482,800,000 kronor, *dels* för armén till anskaffning av tygmateriel för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 120,000,000 kronor, *dels ock* medgiva, att anslaget finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen av angivna belopp av 482,800,000 kronor.

I propositionen 1942: 210 räknades med kostnader för anskaffning av viss i propositionen avsedd tygmateriel för armén under femårsperioden 1942/47 till ett belopp av 520,810,000 kronor beräknade efter prisläget den 1 juli 1941. I förenämnda proposition 1942: 266 förutsattes, att viss del av den materielanskaffning, varmed i propositionen 1942: 210 räknats, till ett värde av 38,000,000 kronor skulle anses tillgodosedd genom fullföljande av med stöd av riksdagens bemyndigande tidigare beslutad tygmaterielanskaffning. Härigenom kunde beloppet å 520,810,000 kronor minskas med 38,000,000 kronor till i runt tal förenämnda belopp av 482,800,000 kronor. För slutlikvidering av tidigare beslutad tygmaterielanskaffning beräknade departementschefen under femårsperioden — under förutsättning att denna anskaffning finge intill ett belopp av 28,000,000 kronor bestridas från förskottsstat — ett belopp av 80,000,000 kronor. För bestridande av kostnader att böra gäldas från å fjärde huvudtiteln uppförda anslag skulle sålunda erfordras $(482,800,000 + 80,000,000 =)$ 562,800,000 kronor. Under förutsättning av bifall till ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag om anvisande å tilläggsstat för 1941/42 av ett belopp av 60,000,000 kronor för slutförande av tidigare beslutad materielanskaffning och för påbörjande av den av försvarsväsendets omorganisation betingade nyanskaffningen skulle för femårsperioden 1942/47 för samma ändamål erfordras $(562,800,000 - 60,000,000 =)$ i avrundat tal 503,000,000 kronor, motsvarande en medelkostnad per budgetår av 100,600,000 kronor. I enlighet med de principer för bestridande av vissa anskaffningskostnader, för vilka i förenämnda proposition nr 266 redogjorts, föreslog departementschefen emellertid en anslagsanvisning för budgetåret 1942/43 av 120,000,000 kronor.

1942 års riksdag beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för tygmaterielanskaffning anvisa de å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 och å riksstat för budgetåret 1942/43 äskade anslagen ävensom att lämna Kungl. Maj:t det i det föregående omförmälda bemyndigandet och medgivandet.

Arméförvaltningen, som uppskattat medelsbehovet under budgetåret 1943/44 för slutlikvider till 8,840,000 kronor och för den övriga materielanskaffningen till 100,000,000 kronor, har hemställt, att anslaget till anskaffning av tygmateriel måtte för nämnda budgetår upptagas till i avrundat tal 110,000,000 kronor.

Ämbetsverkets förslag har icke givit departementschefen anledning till erinran.

Utskottet.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, som beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansieringen av engångskostnader av här ifrågakvarande slag, tillstyrkes av utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av tygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 110,000,000 kronor.

46:o) **Armén: Anskaffning av maskiner och utrustning för försvarsväsendets verkstadsnämnd underställda fabriker.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, sid. 64), som innebär oförändrat anslagsbelopp, eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av maskiner och utrustning för försvarsväsendets verkstadsnämnd underställda fabriker* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

47:o) **Armén: Anskaffning av maskiner för vissa tygverkstäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, sid. 64), vilket avser att tillgodose angivna ändamål vid Skaraborgs pansarregemente, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av maskiner för vissa tygverkstäder* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 385,000 kronor.

Fortifikatoriska anläggningar.

48:o) **Armén: Befästningars underhåll m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, sid. 64 och 65), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 40,000 kronor, får utskottet under erinran, att motsvarande anslag beräknats under uppsättningsperioden 1942/47 till genomsnittligt samma belopp, som nu äskats, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 690,000 kronor.

49:o) **Armén: Vissa anläggningar inom Bodens fästning.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, sid. 65) eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört och hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Vissa anläggningar inom Bodens fästning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Bidrag och understöd.

50:o) **Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54, sid. 66—69) att till *Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 400,000 kronor.

Till understöd åt den frivilliga landstormsutbildningen har för innevarande budgetår i riksstaten uppförts ett reservationsanslag av 350,000 kronor. Enligt för anslaget fastställd plan disponeras anslaget med 325,000 kronor för bidrag till kostnader för frivillig landstormsutbildning och för utbildning av värnpliktigt befäl samt med 25,000 kronor för bidrag till kostnader för landstormspojkars utbildning.

Den frivilliga landstormsutbildningen avses att under nästkommande budgetår avlösas av frivillig befälsutbildning.

Arméförvaltningen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår beräknas till 400,000 kronor, av vilket belopp avses 50,000 kronor för påbörjade landstormsofficerskurser, 325,000 kronor för frivillig utbildning av värnpliktsbefäl och 25,000 kronor för ungdomsrörelsen.

Chefen för armén har hemställt, att i de medelsäskanden, som komme att upptagas för budgetåret 1943/44, jämväl måtte upptagas ett anslag av 25,000 kronor till understöd åt Riksförbundet Sveriges lottakärer antingen såsom en särskilt angiven del av det till understöd åt frivilligt försvarsarbete föreslagna anslaget eller såsom en särskild anslagspost under rubriken »Bidrag och understöd».

Departementschefen har tillstyrkt, att anslaget, vilket under uppsättningsperioden beräknats till i genomsnitt 422,000 kronor för år, för nästa budgetår upptages med 400,000 kronor.

Beträffande anslagets disposition torde det, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser. Härvid synes departementschefen böra tagas under övervägande i vad mån lottarörelsen bör inom ramen för nämnda anslag erhålla bidrag av statsmedel för bestridande av kostnader för anordnande av den utbildning, som rörelsen jämlikt meddelade bestämmelser är skyldig anordna. I samband därmed bör jämväl prövas, huruvida skäl föreligga att ställa medel till förfogande för bestridande av kostnaderna för påbörjade ännu icke avslutade landstormsofficerskurser.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker det av Kungl. Maj:t för nu ifrågavarande ändamål äskade anslaget och har icke något att erinra mot vad departementschefen i ärendet anfört.

Ej heller har utskottet något att invända mot ett av departementschefen framlagt förslag av innehåll, att samtliga för armén och marinen avsedda, under rubrikerna Bidrag och understöd upptagna anslag utom anslagen till Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande, till Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren och till Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet från och med budgetåret 1943/44 med hänsyn till dessa anslags ändamål uppföras i riksstaten såsom obetecknade anslag. De reservationer, som vid utgången av innevarande budgetår föreligga å de sålunda till obetecknade förändrade anslagen, böra dock i enlighet med vad departementschefen förutsatt kunna, i den mån så befinnes påkallat, för avsett ändamål disponeras under nästa budgetår.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 400,000 kronor.

51:o) **Armén: Bidrag till frivilliga automobilkåren.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, sid. 69 och 70), vilket avser anvisande av medel för avslutande av den hittillsvarande utbildningsverksamheten på ifrågavarande område, får utskottet under hänvisning till vad utskottet under föregående punkt anfört rörande anslagets natur hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till frivilliga automobilkåren* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 2,300 kronor.

52:o) **Armén: Bidrag till frivilliga motorcykelkåren.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 56, sid. 70 och 71) att till Armén: Bidrag till frivilliga motorcykelkåren för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Något anslag till understöd åt denna kår finnes icke upptaget i riksstaten för innevarande budgetår och har ej heller tidigare utgått.

Frivilliga motorcykelkåren har till uppgift att vidmakthålla och förkovra medlemmarnas färdigheter såsom motorcykelförare samt uppmuntra till nyrekrytering och utbildning på detta område. Utbildning av befäl äger icke rum inom denna organisation.

1941 års försvarsutredning har i sitt betänkande i fråga om frivilliga motorcykelkåren uttalat, bland annat, att kårens värde ur försvarssynpunkt syntes motivera, att den av statsmakterna lämnades stöd i sin verksamhet.

Som framgår av propositionen 1942: 210 förklarade departementschefen sig finna av försvarsutredningen föreslagen verksamhet för frivilliga motorcykelkåren lämplig, varför departementschefen ansåg, att för verksamheten borde anvisas ett årligt bidrag av 10,000 kronor. Häremot hade riksdagen intet att erinra. Departementschefen föreslår därför, att medel till angivet be-

lopp för ändamålet äskas å riksstaten för nästkommande budgetår. Anslaget torde böra uppföras som obetecknat.

Utskottet tillstyrker, att medel för här ifrågavarande ändamål anvisas för nästa budgetår och har icke något att erinra mot storleken av den föreslagna medelsanvisningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till frivilliga motorcykelkåren* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

53:o) **Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. Armén: Frivilliga djursjukvården i krig.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 57 och 58, sid. 71 och 72), vilka i förhållande till de för löpande budgetår anvisade anslagen innebära oförändrade belopp, får utskottet under hänvisning till vad utskottet ovan under punkt 50:o) anfört rörande anslagens karaktär hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 anvisa

a) till *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* ett anslag av 20,000 kronor;

b) till *Armén: Frivilliga djursjukvården i krig* ett anslag av 8,000 kronor.

54:o) **Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59, sid. 72—76) att till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 1,225,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,325,000 kronor, varav 5,000 kronor avses såsom bidrag till Svenska pistolskytteförbundet.

1941 års försvarsutredning hade i sitt betänkande ansett sig kunna preliminärt uppskatta skytterörelsens medelsbehov per år till i genomsnitt 1,000,000 kronor för organisation och verksamhet.

Departementschefen föreslår, att för möjliggörande av understöd till Svenska pistolskytteförbundet och till den sammanslutning, som eventuellt kommer att träda i stället för Svenska skytteunionen och Riksförbundet för kortdistansskjutning, beräknas ett belopp av tillhoppa förslagsvis 35,000 kronor.

För det normala behovet av skjutbanor har räknats med ett belopp av förslagsvis 50,000 kronor.

Kostnaderna för verksamheten i övrigt beräknas till 1,140,000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså uppgå till 1,225,000 kronor. Därvid har räknats med omkring 220,000 anslagsberättigande medlemmar eller samma antal som för innevarande budgetår och ett anslagsbelopp av fyra kronor för varje skytt.

Utskottet.

Den av departementschefen verkställda beräkningen av skytteanslaget har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet, som alltså tillstyrker det äskade anslaget, vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en minskning med 100,000 kronor, får under erinran om vad utskottet ovan under punkt 50:o) anfört rörande anslagets karaktär, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 1,225,000 kronor.

55:o) **Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, sid. 76 och 77), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 250,000 kronor, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

56:o) **Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, sid. 77), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, får utskottet under hänvisning till vad utskottet ovan under punkt 50:o) anfört rörande anslagets beteckning hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

57:o) **Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, sid. 77 och 78) och med erinran, att i 1942 års försvarsbeslut tagits i beräkning ett belopp av 3,000 kronor såsom årligt bidrag till nu ifrågavarande ändamål, får utskottet under hänvisning till vad utskottet ovan under punkt 50:o) anfört rörande anslagets karaktär hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

58:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 63) kommer utskottet sedermera under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

59:o) **Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64, sid. 79 och 80) att till Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 670,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 800,000 kronor, och är avsett för avlöning åt dels personal, som överförts till övergångsstat med tillämpning av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), dels en vid kustartilleriet kvarstående underofficer av 3:e graden, dels ock ämneslärare upptagna å staten för viss personal vid förutvarande skeppsgosseskolorna.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat, att anslaget skall avses för samma ändamål som under innevarande år men funnit medelsbehovet kunna beräknas till 670,000 kronor eller 130,000 mindre än för innevarande år med hänsyn till beräknade avgångar från övergångsstaten.

Utskottet har icke haft något att erinra mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet. Liksom under innevarande år bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för viss personal vid de förutvarande skeppsgosseskolorna.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 670,000 kronor.

60:o) **Marinen: Avlöningar till personal å reservstat. Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar rörande anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 65) kommer utskottet sedermera under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

61:o) **Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, sid. 81), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 10,000 kronor, och under erinran att medelsbehovet under detta anslag i 1942 års försvarsbeslut uppskattats till 330,000 kronor för år under såväl perioden 1942/47 som för tiden därefter, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 315,000 kronor.

62:o) **Marinen: Ekiperingsersättningar.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, sid. 81) och under erinran, att samma anslags-

belopp anvisats för innevarande budgetår och att medelsbehovet under anslaget beräknats till i genomsnitt 685,000 kronor för vardera av budgetåren 1942/47, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 580,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

63:o) *Marinen: De värnpliktigas avlöning.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 68, sid. 81 och 82) att till *Marinen: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,850,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling, så vitt angår marinen, förehaft förenämnda inom andra kammaren av herrar *H. Hagberg* i Luleå och *S. Persson* i Stockholm väckta motion (II: 230), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i de för värnpliktiga gällande bestämmelserna i fråga om dagavlöningen, att rekryterna efter 180 dagars tjänstgöring erhålla ökad dagavlöning i likhet med vad fallet var enligt tidigare bestämmelser, samt att denna högre dagavlöning, vilken även bör bli lägsta grundbelopp i fråga om terminslönen åt beredskapsinkallade, fastställas till 2 kronor per dag.

Nu förevarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 2,700,000 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet under detta anslag för budgetåret 1943/44 har departementschefen liksom ifråga om arméns motsvarande anslag utgått från att för innevarande budgetår fastställda grunder för de värnpliktigas avlöning, beträffande såväl penningbidrag som premier, skola i huvudsak gälla även för nästa budgetår. Antalet tjänstgöringsdagar har beräknats till 2,457,622 och de på grundval därav uppskattade kostnaderna för penningbidrag till 2,812,653 kronor 50 öre. Medelsbehovet för premier har beräknats till 48,375 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet har i anslutning härtill beräknats till, i avrundat tal, 2,850,000 kronor, vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 150,000 kronor. I propositionen 1942: 210 beräknades medelsbehovet under förevarande anslag till 3,000,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 3,220,000 kronor vid fullt genomförd organisation.

Utskottet.

Under hänvisning till vad utskottet anfört under arméns motsvarande anslag angående grunderna för de värnpliktigas avlöning, tillstyrker utskottet departementschefens förslag ifråga om beräkningen av marinens anslag till

de värnpliktigas avlöning och får alltså avstyrka den väckta motionen angående höjd avlöning till vissa värnpliktiga, i vad motionen avser marinen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) avslå motionen II: 230, i vad den avser förevarande anslag;

b) till *Marinen: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,850,000 kronor.

64:o) **Marinen: Familjebidrag åt värnpliktiga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69, sid. 82 och 83) att till *Marinen: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 135,000 kronor.

Förenämnda anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 100,000 kronor och har i propositionen 1942: 210 beräknats till 100,000 kronor såväl under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation. Den för nästa budgetår föreslagna höjningen av anslaget med 35,000 kronor sammanhänger dels med att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under nästa budgetår beräknats bli omkring sex procent högre än under nu löpande budgetår dels ock med den av 1942 års riksdag beslutade höjningen av den enligt fredsfamiljebidragsförordningen utgående familjepeningens belopp, och är det främst sistnämnda förhållande, som föranleder ökat medelsbehov.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag och får alltså med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Marinen: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 135,000 kronor.

Sjukvård.

65:o) **Marinen: Sjukvård. Marinen: Sjukvårdsmateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 70 och 71, sid. 83 och 84), vilka beträffande förstnämnda anslag innebär anvisande av samma anslagsbelopp som under innevarande budgetår och beträffande sistnämnda anslag en ökning med 5,000 kronor, och under erinran, att medelsbehovet under sjukvårdsmaterielanslaget i 1942 års försvarsbeslut för budgetåren 1942/47 beräknats till genomsnittligt 76,000 kronor för år, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 anvisa

a) till *Marinen: Sjukvård* ett förslagsanslag av 300,000 kronor;

b) till *Marinen: Sjukvårdsmateriel* ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

66:o) *Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona.* Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 72) i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Resor och militärtransporter.

67:o) *Marinen: Inskrivnings- och färdkostnader.* På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 73, sid. 85), som avser anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 170,000 kronor.

68:o) *Marinen: Reseersättningar m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 74, sid. 85 och 86) att till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 240,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget till reseersättningar m. m. vid marinen uppfört med ett belopp av 210,000 kronor. I propositionen 1942: 210 beräknades förevarande anslag till genomsnittligt 244,000 kronor under uppsättningsperioden och efter genomförd organisation till i medeltal 290,000 kronor.

För nästa budgetår har departementschefen i anslutning till ett av marinförvaltningen framlagt förslag funnit anslagsbehovet böra beräknas till 240,000 kronor eller 30,000 kronor mera än för innevarande budgetår. Huvuddelen av ökningen beräknas falla å posten resekostnads- och traktamentsersättningar och är föranledd av dels uppkommande kostnader för personalens vid sjökrigsskolan resor mellan bostads- och förläggningsorten dels tillkomsten av nya förband, dels ock den ökade omfattningen av inspektionsverksamheten; marinförvaltningen har beräknat denna ökning till 24,000 kronor. Även posterna till tjänstgöringstraktamenten och till flyttningsersättningar hava funnits behöva höjas.

Utskottet.

Då den verkställda beräkningen av förevarande anslag icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 240,000 kronor.

Expenser m. m.

69:o) **Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75, sid. 86 och 87) att till Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,100,000 kronor.

Detta anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 1,800,000 kronor och disponeras enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställd stat. I 1942 års försvarsbeslut beräknades anslaget till 1,976,000 kronor under uppsättningsperioden och till 2,200,000 kronor efter genomförd organisation.

För nästa budgetår har marinförvaltningen beräknat ett med 400,000 kronor förhöjt anslag, men departementschefen har ansett anslagshöjningen böra begränsas till 300,000 kronor. Denna höjning betingas av försvarsorganisationens successiva genomförande och av sjökrigsskolans inflyttning i nya lokaler.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,100,000 kronor.

70:o) **Marinen: Övriga expenser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76, sid. 87 och 88) att till Marinen: Övriga expenser m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

För detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 332,000 kronor, vilket disponeras enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställd stat. I 1942 års beslut angående utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter beräknades förevarande anslag genomsnittligt till 402,000 kronor under uppsättningsperioden och till 460,000 kronor efter genomförd organisation.

Marinförvaltningen har för budgetåret 1943/44 beräknat anslaget till ovan nämnda 402,000 kronor, därvid dock 35,000 kronor skulle överföras till marinförvaltningens omkostnadsanslag, enär expenskostnaderna för marin-staben, kustartilleriinspektionen och chefen för kustflottan skulle bestridas av sistnämnda anslag. Under nu förevarande anslag skulle alltså enligt marinförvaltningens förslag anvisas ett belopp av 367,000 kronor. Departementschefen har för egen del funnit sig böra föreslå ett anslagsbelopp av 350,000 kronor, vilket belopp har synts honom bliva tillräckligt vid iakttagande av sträng sparsamhet.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet angeläget, att sträng sparsamhet iakttages med, bland annat, expensmedel och har icke något att erinra mot den av departementschefen verkställda beräkningen av anslagsbehovet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Övriga expenser m m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

71:o) **Marinen: Publikationstryck.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, sid. 88 och 89) och under erinran att anslaget för innevarande budgetår är uppfört i riksstaten med 100,000 kronor och i 1942 års försvarsbeslut beräknats till i genomsnitt 92,000 kronor under uppsättningsperioden eller samma belopp, som nu äskats, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Publikationstryck* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 92,000 kronor.

Mathållning.

72:o) **Marinen: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78, sid. 89—91) att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 10,000,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 8,600,000 kronor. Anslaget har beräknats efter en portionskostnad för man och tjänstgöringsdag av 142 öre vid tjänstgöring i land och 215 öre vid tjänstgöring ombord. I anslagssumman ingår vidare ett belopp av 371,050 kronor till bestridande av avlöningskostnader m. m. för viss civil personal vid marinens matinrättningar samt ett belopp av 818,000 kronor för mässpenningar.

För nästkommande budgetår har marinförvaltningen i likhet med arméförvaltningen räknat med en portionskostnad för man och tjänstgöringsdag vid tjänstgöring i land av 150 öre. Med utgångspunkt härifrån har marinförvaltningen beräknat skeppsportionspriset till i genomsnitt 228 öre.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har marinförvaltningen beräknat till 5,011,600, varav 3,761,600 i land. Antalet tjänstgöringsdagar ombord har beräknats till 1,250,000, varav 75,000 för den s. k. sjöreserven.

Kostnaderna å den särskilda anslagsposten till civil personal vid marinens matinrättningar hava av marinförvaltningen beräknats till 576,545 kronor; höjningen är föranledd av organisationens utbyggnad.

För mässpenningar har marinförvaltningen beräknat ett belopp av 1,200,000 kronor. Anslagspostens ökning är föranledd av dels ökning av fartygsrustningarna, dels ock flaggkorpralernas uppgående i underofficersgraden.

Marinförvaltningen har sålunda beräknat det sammanlagda medelsbehovet till 10,268,945 kronor eller i avrundat tal 10,270,000 kronor.

Departementschefen har funnit det av marinförvaltningen beräknade beloppet för skeppsportioner kunna nedsättas med omkring 200,000 kronor till följd av att Kungl. Maj:t — i anledning av en av statens krisrevision gjord framställning — förordnat, att i förekommande fall vid utspisning av skeppsportion (krigsskeppsportion) utgående kontant ersättning för ölportion tillsvidare skall begränsas till belopp icke överstigande statsverkets verkliga inköpskostnad för ölportion. Vidare har departementschefen funnit marinförvaltningens beräkning av kostnaderna för den civila personalen vid marinens matinrättningar något för hög med hänsyn till att utbyggnaden av personalorganisationen icke torde vara genomförd i den av marinförvaltningen beräknade utsträckningen redan vid budgetårets ingång. Departementschefen, som icke i övrigt framställt någon erinran mot marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet under anslaget, har sålunda funnit sig böra föreslå, att anslaget till mathållning vid marinen för nästa budgetår uppföres med 10,000,000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag.

Utskottet.

Under erinran om att kostnaderna under anslaget i 1942 års organisationsplan för försvarsväsendet på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknades till 9,894,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 11,420,000 kronor vid genomförd organisation, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 10,000,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

73:o **Marinen: Beklädnad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 79, sid. 91 och 92) att till *Marinen: Beklädnad* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 4,300,000 kronor.

Anslaget är för budgetåret 1942/43 uppfört med 4,065,000 kronor, varvid medelsbehovet beräknats efter en kostnad av 85 öre för man och tjänstgöringsdag.

För nästa budgetår har dagskostnaden beräknats till oförändrat 85 öre och antalet tjänstgöringsdagar till 5,011,600, vilket medför ett anslagsbehov av 4,259,860 kronor. Härtill kommer ett belopp av 40,000 kronor, avseende vissa avlöningskostnader, vilka liksom tidigare skola bestridas av förenämnda anslag. Det sammanlagda medelsbehovet har sålunda beräknats till i avrundat tal 4,300,000 kronor. I 1942 års försvarsplan har anslaget beräknats till 4,335,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 4,620,000 kronor därefter.

Utskottet.

Den av departementschefen gjorda beräkningen av medelsbehovet under marinens beklädnadsanslag har icke föranlett någon erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Beklädnad* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 4,300,000 kronor.

74:o) *Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, sid. 92—94), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet innebär en höjning med 10,000 kronor, vilken höjning är föranledd dels av ökat antal tjänstgöringsdagar, dels ock av ökat behov av medel för anskaffning och underhåll av musikmateriel vid nytillkommande musikkårer, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 580,000 kronor.

75:o) *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81, sid. 94—97), att till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 3,450,000 kronor.

1941 års försvarsutredning har beräknat engångskostnaderna för anskaffning av intendenturmateriel för marinen under uppsättningsperioden 1942/47 till 8,700,000 kronor. I propositionen 1942: 210 har för motsvarande ändamål räknats med en totalkostnad av 8,550,000 kronor. Skillnaden i kostnaden är beroende på att med uppförande av viss sjukvårdsanläggning, som försvarsutredningen föreslagit för Västkustens marindistrikt, förutsatts kunna anstå till efter femårsperiodens slut.

För budgetåret 1942/43 har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t för tillgodoseende av behovet av musikmateriel för kustartilleriet anvisat ett anslag av 14,000 kronor. I övrigt ha medel icke anvisats för de ändamål, som avsetts skola tillgodoses inom ramen för den i propositionen 1942: 210 angivna totalkostnaden, 8,550,000 kronor. Under budgetåren 1943/44—1946/47 skulle alltså återstå att anvisa (8,550,000 — 14,000 =) i runt tal 8,535,000 kronor.

I sina skrivelser rörande medelsbehovet å tilläggsstat för innevarande budgetår samt å riksstaten för budgetåret 1943/44 har marinförvaltningen hemställt om anvisande av anslag med tillhoppa 4,477,000 kronor för bestridande av kostnader för den engångsanskaffning, varmed i propositionen 1942: 210 räknats.

Departementschefen har funnit det tveksamt, om utbyggnaden av marinorganisationen under budgetåret 1943/44 skall kunna bedrivas i sådan takt, att behov kommer att föreligga av intendenturmateriel av inventariers karaktär i den utsträckning, som marinförvaltningen beräknat. Marinens behov av beklädnads- och personlig utrustning har därjämte synts departements-

chefen kunna tillgodoses i långsammare tempo än vad av marinförvaltningen förutsatts. På grund härav har departementschefen funnit de av ämbetsverket angivna ändamålen kunna tillgodoses i erforderlig utsträckning genom en medelsanvisning för nästa budgetår av tillhoppa 3,450,000 kronor, vilket belopp bör disponeras på sätt Kungl. Maj:t må äga att bestämma. Med anledning av att marinförvaltningen framhållit, att kostnaderna för kustartilleriets ersättningsbehov av beklädnadsutrustning icke synts ha beaktats i de av försvarsutredningen framlagda beräkningarna och att det i propositionen 1942: 210 för ändamålet angivna beloppet därför eventuellt kunde behöva ökas, har departementschefen uttalat, att han förutsätter, att marinförvaltningen skall vara i tillfälle att i samband med framläggande av medelsäskandena för budgetåret 1944/45 förete fullständig utredning i ämnet. På grundval av det nu föreliggande materialet har departementschefen icke ansett sig böra göra något uttalande i denna fråga.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under nu ifrågakarande anslag. I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att marinförvaltningen söker i görligaste mån även bestrida kostnaderna för anskaffning av inventarier m. m. till nya förlägningslokaler, vilka kostnader icke beaktats i 1942 års försvarsbeslut, inom ramen för det i nämnda beslut för anskaffning av intendenturmateriel totalt avsedda beloppet. Vad departementschefen i övrigt under förevarande punkt anfört har utskottet lämnat utan erinran.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 3,450,000 kronor.

76:o) **Marinen: Vattenreningsfilter.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, sid. 97), som avser anvisande av medel för anskaffande av vattenreningsfilter för vissa förband och anstalter och under erinran, att anslagsändamålet icke tagits i betraktande i de till grund för försvarsbeslutet liggande kostnadsberäkningarna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Vattenreningsfilter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Undervisning och övningar.

77:o) **Marinen: Undervisningsmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 83, sid. 98 och 99) att till *Marinen: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 105,000 kronor.

För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 100,000 kronor, och i försvarsbeslutet beräknades medelsbehovet under anslaget till 117,000

kronor under uppsättningsperioden och till 135,000 kronor efter genomförd organisation. Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 126,000 kronor men samtidigt ifrågasatt, hurvida icke en i detta belopp ingående post om 5,000 kronor till flottans yrkeskurser borde överflyttas till annat anslag, i följd varav nettomedelsbehovet under anslaget skulle uppgå till 121,000 kronor. Den sålunda föreslagna överflyttningen har tillstyrkts av departementschefen, som jämväl föreslagit överflyttning av de till sammanlagt 15,000 kronor beräknade kostnaderna för filmändamål till ett särskilt för försvarsväsendet gemensamt anslag. Det återstående medelsbehovet under anslaget har sålunda av departementschefen beräknats till 105,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 5,000 kronor, vilken höjning motsvaras av merkostnader på grund av inträffad prisstegring.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag eller vad i samband därmed föreslagits och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 105,000 kronor.

78:o) *Marinen: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84, sid. 99 och 100) att till *Marinen: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 155,000 kronor. Enligt kostnadsberäkningarna för 1942 års försvarsbeslut har medelsbehovet under anslaget uppskattats till genomsnittligt 180,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 210,000 kronor efter genomförd organisation.

För nästa budgetår har anslagsbehovet beräknats till 190,000 kronor, därvid ökningen hänför sig till dels utökad organisation, dels ock inträdd prisstegring, vilken för detta anslags del medför ett med 11,400 kronor ökat anslagsbehov. Nu förevarande anslag avses från och med nästa budgetår skola bestrida kostnaderna för flottans yrkeskurser, till vilket anslag nämnda kostnader överflyttas från anslaget under nästföregående punkt.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker det under förevarande punkt äskade anslaget, hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

79:o) **Marinen: Flottans övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 85, sid. 100—102) att till Marinen: Flottans övningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 12,300,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med 10,900,000 kronor och disponeras i enlighet med av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställd stat. I propositionen 1942: 210 beräknades anslaget i genomsnitt till 13,250,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 17,800,000 kronor efter genomförd organisation.

Ifråga om beräkningen av anslaget för nästa budgetår har departementschefen i likhet med chefen för marinen framhållit, att det är förenat med stora svårigheter att i nuvarande läge framlägga en rättvisande beräkning av anslaget, enär detta i hög grad är beroende av den allmänna prisutvecklingen beträffande olika förnödenheter. I anslutning till av vederbörande myndigheter framlagda förslag har departementschefen beräknat medelsbehovet för flottans övningar till 12,200,000 kronor, för anordnande av föreläsningar och idrottsövningar samt anskaffning och reparation av idrottsmateriel till 60,000 kronor och för luftskydds- m. fl. krigsövningar i land till 25,000 kronor eller sammanlagt avrundat till 12,300,000 kronor. Departementschefen har ansett det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat för anslaget närmare överväga anslagets fördelning mellan olika ändamål.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under anslaget till flottans övningar. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat för anslaget närmare överväga anslagets fördelning mellan olika ändamål.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Flottans övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 12,300,000 kronor.

80:o) **Marinen: Kustartilleriets övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 86, sid. 102 och 103) att till Marinen: Kustartilleriets övningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Ifrågavarande anslag, som disponeras enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställd stat, är för innevarande budgetår uppfört med 1,630,000 kronor. I 1942 års försvarsplan har anslaget beräknats till 1,893,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 2,375,000 kronor under tiden efter genomförd organisation.

För nästa budgetår har marinförvaltningen i enlighet med av inspektören för kustartilleriet gjord framställning i ärendet beräknat medelsbehovet under anslaget till 2,235,000 kronor. Anslaget har därvid beräknats under samma anslagsposter som för innevarande år. Anslagsposten till kustartilleriförbandets övningar i allmänhet har föreslagits höjd från 1,567,000 kronor till

2,150,000 kronor, vilken höjning ansetts erforderlig med hänsyn till dels den utökade organisationen, dels ock inträffad prisstegring, vilken sistnämnda beräknats medföra ett ökat anslagsbehov av 100,000 kronor. Även i fråga om posterna till krigsövningar vid kustartilleriförsvaren m. m. och till anordnande av föreläsningar och idrottsövningar samt anskaffning och reparation av idrottsmateriel hava beräknats väsentligt förhöjda belopp.

Departementschefen har för egen del funnit sig böra föreslå en medelsanvisning under anslaget av 2,000,000 kronor. Departementschefen har i samband därmed anfört, att han funnit, att anslagsbehovet av vederbörande myndigheter beräknats med utgångspunkt från att de i den nya försvarsorganisationen för kustartilleriet ingående utbildningsenheterna praktiskt taget i sin helhet skola kunna redan under nästa budgetår vara i verksamhet, men att det syntes honom tveksamt, om de nya utbildningsenheterna skola kunna så snabbt uppsättas. Med hänsyn till detta förhållande har departementschefen alltså ansett lämpligt att räkna med något lägre anslagsbehov än det av myndigheterna beräknade.

Utskottet.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Kustartilleriets övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

81:o) **Marinen: Studiestipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, sid. 104) och under erinran om att detta anslag efter tillkomsten av försvarsväsendets läroverk är avsett att utgå ur riksstaten men tills vidare har ansetts böra bibehållas samt att reservationer finnas att tillgå för tillgodoseende av det med anslaget avsedda ändamålet hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Studiestipendier* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

82:o) **Marinen: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 88, sid. 104 och 105), vilken avser medelsanvisning för anskaffning av båtmateriel, materiel för riktövningsbatteri m. m. och övrig undervisningsmateriel för den beslutade nya sjömansskolan, får utskottet, under erinran att medel beräknats för detta ändamål i 1942 års försvarsplan, hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 340,000 kronor.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

83:o) **Marinen: Fartygsbyggnader för flottan.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 89, sid. 105—110) att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vid beslut om genomförande av den av 1942 års riksdag godkända planen för nybyggnad av örlogsfartyg, med av departementschefen föreslagna ändringar, överskrida den av nämnda riksdag fastställda kostnadsramen, 180,000,000 kronor, med det belopp, som vid utgången av budgetåret 1942/43 ännu icke disponerats av de av 1939 års lagtima riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg;

dels till Marinen: Fartygsbyggnader för flottan för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 40,000,000 kronor;

dels ock medgiva, att anslaget må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen av ett belopp av 180,000,000 kronor, ökat med förutnämnda, vid utgången av budgetåret 1942/43 förefintliga reservation.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande i detta ämne väckta motioner, nämligen

dels en inom första kammaren av friherre *A. De Geer* väckt motion (I: 4), vari hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t uttala det bestämda önskemålet, att uppskov med byggande och färdigsställande av motortorpedbåtar i tidigare avsett antal icke bör ske utan att utbyggande härav måtte bedrivas trots de ökade kostnaderna för de redan beställda tvenne kryssarna;

dels en inom första kammaren av herr *E. von Heland m. fl.* väckt motion (I: 101), vari hemställts, att riksdagen i samband med prövningen av Kungl. Maj:ts förslag angående anvisande av medel till fartygsbyggnader för flottan måtte till prövning upptaga frågan om sådan jämkning i den av 1942 års riksdag godkända planen för byggandet av örlogsfartyg att i första hand sådana fartyg komma till utförande, vilka inom kort tid kunna tillföras flottan i syfte att förstärka densamma, medan arbetet med kryssarnas byggande tills vidare uppskjutes;

dels ock två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *S. Linderot* (I: 153) och den andra inom andra kammaren av herr *H. Hagberg* i Luleå m. fl. (II: 229), vari hemställts, att riksdagen med frångående av sitt tidigare beslut för sin del måtte besluta att till 1944 uppskjuta byggandet av de båda kryssarna samt att frågan om ett återupptagande av kryssarbygget först underställes 1944 års riksdag.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 4, I: 101 och I: 153.

I propositionen 1942: 210 beräknades kostnaderna för flottans fartygsbyggnader under uppsättningsperioden 1942/47 till 180,000,000 kronor, eller i genomsnitt 36,000,000 kronor per budgetår.

För budgetåret 1942/43 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen i propositionen 1942: 266, punkten 26:o) att till fartygsbyggnader för flottan anvisa ett reservationsanslag av 32,800,000 kronor. I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att inom ramen av förenämnda belopp av 180,000,000 kronor meddela beslut om genomförande av den i propositionen 1942: 210 förordade planen för nybyggnad av örlogsfartyg, dels ock medgiva att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge inom ramen för sistnämnda belopp överskridas. Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet.

I anledning av under förutnämnda punkt 26:o) i propositionen 1942: 266 framlagt förslag anvisade riksdagen tillika till ersättningsbyggnad av jagare för budgetåret 1942/43 ett reservationsanslag av 17,100,000 kronor.

Av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget å 32,800,000 kronor, ökat med den till 50,000 kronor beräknade behållningen å fonden för krigsfartygs byggande, avsågos 3,400,000 kronor till fullföljande av nybyggnad av ett antal jagare, för vilkas påbörjande medel anvisats av 1940 års urtima riksdag, 29,250,000 kronor till byggande av två jagare av modifierad Göteborgstyp ävensom kustubåtar och torpedbåtar, vilka fartyg i propositionen 1942: 210 föreslagits till anskaffning under femårsperioden 1942/47, samt återstoden, 200,000 kronor, till konstruktionsarbeten för nya fartyg.

Anslaget å 17,100,000 kronor avsåg dels slutförande av arbetet å två under byggnad varande jagare av modifierad Göteborgstyp, avsedda såsom ersättning för de hösten 1941 förolyckade jagarna Klas Horn och Klas Uggle, dels ock reparation av den vid samma tillfälle skadade jagaren Göteborg. Berörda kostnader förutsattes icke skola inräknas i det i propositionen 1942: 210 för fartygsbyggnader under femårsperioden 1942/47 beräknade beloppet, 180,000,000 kronor.

Den av 1942 års riksdag, i anslutning till i propositionen nr 210 framlagt förslag, antagna planen för fartygsbyggnader för flottan under femårsperioden 1942/47 upptog, förutom fullbordande av redan beslutade två kryssare samt jagare, ubåtar och torpedbåtar, nybyggnad av dels större jagare, kustubåtar och torpedbåtar till det antal och av de typer, som framgingo av handlingar, som i särskild ordning överlämnats till riksdagens vederbörande utskott, dels två jagare av modifierad Göteborgstyp utöver de som byggdes såsom ersättning för de hösten 1941 förolyckade, dels ock ett övningsfartyg samt sex motortorpedbåtar för sjövärnskåren.

Departementschefen har nu anmält, att efter berörda riksdagsbeslut vissa omständigheter inträffat av beskaffenhet att föranleda jämkningar i den sålunda antagna planen.

Genom beslut den 3 juli 1942 föreskrev Kungl. Maj:t, att från det för flottans fartygsbyggnader för innevarande budgetår anvisade anslaget finge bestridas kostnader om sammanlagt 40,200,000 kronor för vissa av marinförvaltningen i skrivelse den 2 juli 1942 angivna ändamål, vilka innefattade vissa avvikelser från det förslag, som underställts riksdagen och godkänts av denna. Kungl. Maj:t medgav jämväl, att det av riksdagen anvisade an-

slaget finge av marinförvaltningen överskridas inom ramen för visst i beslutet angivet belopp.

I skrivelsen den 2 juli 1942 hade marinförvaltningen även anhållit om att få disponera medel för anskaffande av en minkryssare, men denna framställning föranledde icke någon medelsanvisning av Kungl. Maj:t i samband med beslutet den 3 juli 1942. Sedan marinförvaltningen den 9 september 1942 gjort ny framställning om medel för anskaffning av minkryssare, bemyndigade Kungl. Maj:t därefter genom beslut den 9 oktober 1942 marinförvaltningen att sluta avtal om byggande av en minkryssare samt medgav dels att marinförvaltningen till bestridande av kostnaderna härför finge disponera ett belopp av högst 8,200,000 kronor från förutnämnda anslag till fartygsbyggnader, dels ock — med ändring av beslutet den 3 juli 1942 — att berörda anslag finge överskridas inom ramen för visst högre belopp. Det förutsattes, att för minkryssaren skulle kunna disponeras viss redan tillgänglig materiel för ett beräknat värde av 1,800,000 kronor. Rörande de skäl, som föranledde detta Kungl. Maj:ts beslut, har departementschefen anfört i huvudsak följande. Vid framläggandet av den av 1942 års riksdag antagna planen för fartygsbyggnader under femårsperioden 1942/47 förutsattes, att behovet av fartyg för minutläggning skulle kunna fyllas genom uttagning av handelsfartyg. Verkställda undersökningar hade emellertid utvisat, att detta behov icke kunde på denna väg på tillfredsställande sätt tillgodoses, och Kungl. Maj:t hade därför funnit sig böra meddela förenämnda beslut om anskaffning av en ny minkryssare. Ehuru nämnda kostnad under de förutsättningar, som förelegat, torde ha kunnat bestridas med anlitande av förskottsstat, hade det dock befunnits mest ändamålsenligt att, med hänsyn till att fartygets livslängd finge beräknas sträcka sig långt utöver nuvarande beredskapsläge, bestrida kostnaderna från anslaget till fartygsbyggnader för flottan. Med hänsyn till angelägenheten av att fartyget snarast möjligt färdigställdes, hade riksdagens beslut icke kunnat inväntas. Kostnaderna för fartyget låge utanför det i försvarsbeslutet angivna beloppet för fartygsbyggnader för flottan. Detta gällde också i fråga om kostnaderna för viss försökstillverkning, vilken beräknats draga en kostnad av högst 750,000 kronor och för vilken medel delvis ställts till marinförvaltningens förfogande genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juli 1942.

Departementschefen har vidare anmält, att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 oktober 1942 förordnat om iståndsättande av jagaren Klas Horn, som efter verkställd bärgning befunnits förete mindre allvarliga skador än tidigare förutsatts, och i samband därmed ställt därför erforderliga medel, 8,000,000 kronor, till marinförvaltningens förfogande att utgå av vederbörligt förskottsanslag. Det har beräknats, att vid jagarens iståndsättande materiel från den tredje hösten 1941 förolyckade jagaren, Klas Uggle, i viss utsträckning skall kunna komma till användning.

Slutligen har departementschefen anmält, att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 december 1942 bemyndigat marinförvaltningen att teckna kontrakt rörande byggandet av de två kryssarna. Med utgångspunkt från prisläget

den 1 juli 1941 hade marinförvaltningen i den skrivelse, vilken låg till grund för de i propositionen 1942: 266 gjorda anslagsäskandena beräknat kostnaderna för vardera av kryssarna till 57,500,000 kronor. Med hänsyn till att redan före budgetåret 1942/43 anvisats 55,000,000 kronor till dessa hade alltså under femårsperioden ytterligare 60,000,000 beräknats bliva erforderliga. Sedan anbud inkommit å fartygen, hade emellertid kostnaderna beräknats till 74,000,000 för vardera kryssaren. Enär de nu föreliggande kostnadsberäkningarna hänförde sig till prisläget under innevarande budgetår, sammanhängde de därvid framkomna högre beloppen givetvis till stor del med den allmänna kostnadsstegring, som inträtt sedan den 1 juli 1941. För ändamålet skulle sålunda, utöver de 55,000,000 kronor, som anvisats före budgetåret 1942/43, erfordras 93,000,000 kronor, eller 33,000,000 kronor mer än marinförvaltningen i mars 1942 förutsatt. Ett betydande belopp av denna merkostnad vore sålunda icke inräknat i de till grund för fjolårets försvarsbeslut liggande kostnadskalkylerna.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår har *marinförvaltningen* hemställt om anvisande av 61,600,000 kronor till fartygsbyggnader för flottan under nämnda budgetår, varvid förutsatts, att beloppet skulle användas till fortsättande av byggandet av de två kryssarna och av de större jagarna, till fullbordande av två jagare av modifierad Göteborgstyp och ett antal kustubåtar, till byggande av ett övningsfartyg och vissa motorbåtar, till fortsättande av den förut omförmälda försökstillverkningen samt till konstruktionsarbeten för nya fartyg.

I skrivelse den 29 oktober 1942 har marinförvaltningen därefter erinrat, att Kungl. Maj:t genom brev den 2 juni 1939 i anledning av riksdagens skrivelse nr 4 förordnat om byggande av två kustförsvarsfartyg av närmare angiven typ, och att visst belopp av det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget för flottans ersättningsbyggnad avsetts för påbörjande av nämnda fartyg, men att ifrågavarande medel sedermera tagits i anspråk för andra ändamål utom ifråga om ett belopp av 700,000 kronor, som nu utgjorde den odisponerade delen av de till kustförsvarsfartygen ursprungligen beräknade medlen. Marinförvaltningen hemställde nu i sin skrivelse den 29 oktober 1942, att det av marinförvaltningen för budgetåret 1943/44 äskade beloppet till fartygsbyggnader för flottan, 61,600,000 kronor, måtte minskas med ifrågavarande kvarstående belopp av 700,000 kronor.

Slutligen har marinförvaltningen i sin skrivelse angående tilläggsstat för budgetåret 1942/43 hemställt om ett anslag av 115,000 för vissa konstruktionsändringar å ubåtar.

I fråga om medelsbehovet för fartygsbyggnader för flottan under de närmaste budgetåren och närmast under budgetåret 1943/44 har departementschefen anfört i huvudsak följande.

På grund av de omförmälda nya medelsbehoven förefunnes risk för att den uppgjorda kostnadsramen måste överskridas även med kostnadsökningar, som icke hänförde sig till beräknad prisstegring. Konstruktionsarbetet be-

träffande de beslutade större jagarna vore nu så långt framskridet, att möjligheterna att bygga lämpliga fartyg av denna typ kunde bättre än tidigare bedömas. Då kostnaderna för fartyg av önskvärd typ icke kunde täckas av de belopp, som vore förutsatta i fjolårets försvarsbeslut, syntes det lämpligt att i första hand utföra endast en stor jagare och bygga större jagare i övrigt i den takt, som tillgängliga medel inom femårsplanens ram medgäve. Starka skäl föreläge att för vinnande av ytterligare erfarenheter något förskjuta färdigställandet av de beslutade större motortorpedbåtarna, varigenom hela det till dessa fartygsbyggen för femårsperioden avsedda beloppet icke komme att tagas i anspråk för detta ändamål. Den kostnadsökning, som föreläge beträffande kryssarna, kunde sålunda i den mån den icke hänförde sig till beräknad prisstegring genom lämplig avvägning av byggnadstakten för stora jagare och större motortorpedbåtar kompenseras så, att kostnadsramen för fjolårets försvarsbeslut icke överskredes. Departementschefen förordade därför, att planen för fartygsbyggnader för femårsperioden 1942/47 jämkades — förutom till följd av förutnämnda beslut om anskaffande av en minkryssare och om igångsättande av viss försökstillverkning — på så sätt att byggandet av större jagare sker etappvis med ett fartyg i första etappen och att byggandet av ytterligare jagare uppskjutes till senare tidpunkt än ursprungligen avsetts. Departementschefen har i anslutning härtill framhållit, att sistnämnda åtgärd borde kunna vidtagas utan att flottans möjligheter att fylla tilldelade uppgifter väsentligen minskades, enär beståndet av moderna jagare i allt fall bleve ganska aktningsvärt. För övriga i marinförvaltningens skrivelse angående medelsbehovet under budgetåret 1943/44 upptagna ändamål borde beräknas anslagsmedel i enlighet med vad marinförvaltningen föreslagit. I anledning av marinförvaltningens framställning om anslag för vissa konstruktionsändringar å ubåtar har departementschefen förordat, att under förevarande anslag beräknas ett belopp av 115,000 kronor för detta ändamål, och har därvid förutsatt, att nämnda konstruktionsändringar, som äro av angelägen beskaffenhet, må kunna redan innevarande budgetår påbörjas.

Med de jämkningar i den av 1942 års riksdag godkända planen för flottans fartygsbyggnader, som sålunda föreslagits, beräknas de sammanlagda kostnaderna under femårsperioden 1942/47 för ifrågavarande ändamål, med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941, kunna hållas inom det belopp av 180,000,000 kronor, som i propositionen 1942: 210 beräknades för ändamålet.

Vad angår förevarande anslags storlek under budgetåret 1943/44 har departementschefen, under hänvisning till vad i det föregående under anslaget till Armén: Anskaffning av intendenturmateriel anförts rörande principerna för beräkning av anslag av denna art, föreslagit, att förevarande anslag bestämmes till 40,000,000 kronor.

Hittills ej disponerade medel av de av 1939 års lagtima riksdag för kustförsvarsfartygens påbörjande anvisade anslagsmedlen, enligt uppgift av marinförvaltningen omkring 700,000 kronor, borde, om riksdagen icke hade något att däremot erinra, utnyttjas för byggande av andra örlogsfartyg under fem-

årsperioden 1942/47. Med hänsyn till den förstärkning av de för detta ändamål tillgängliga anslagsmedlen, som föranledes härav, syntes det för flottans fartygsbyggnader under femårsperioden beräknade beloppet, 180,000,000 kronor, kunna höjas med 700,000 kronor. Kungl. Maj:t borde hos riksdagen utverka härav föranledd jämkning i de Kungl. Maj:t av 1942 års riksdag lämnade bemyndigandena.

Utskottet.

Utskottet vill erinra om, att samma yrkanden om uppskov med bygandet av de av 1940 års urtima riksdag beslutade två kryssarna, som innefattas i de föreliggande motionerna I: 101, I: 153 och II: 229, voro föremål för prövning av 1942 års riksdag i anledning av då i ämnet väckta motioner. Vid sin behandling av dessa yrkanden framhöll riksdagen på förslag av tredje särskilda utskottet, bland annat, att det syntes riksdagen stå klart, att ett initiativ till frångående av det år 1940 fattade beslutet icke borde komma i fråga annat än om synnerligen vägande skäl påkallade det. Sådana skäl syntes riksdagen desto mindre föreligga, som riksdagen ansåge sig kunna ansluta sig till departementschefens på såväl överbefälhavarens som den sjömilitära sakkunskapens samstämmiga stödda uppfattning, att tillkomsten av kryssare utgjorde en av förutsättningarna för att flottan skulle kunna fylla de taktiska uppgifter, som borde tillkomma den. Att ur synpunkten av föreliggande svårigheter på materiellägets område viss betänksamhet kunde förefinnas rörande lämpligheten att låta kryssarna erhålla företräde framför andra aktuella fartygsbyggnader, syntes riksdagen förklarligt, liksom också att förespråkare kunde finnas för den meningen, att man nu borde koncentrera sig på sådana fartygsbyggen som kunde snabbt färdigställas och låta med mera tidsödande byggen anstå tills vidare. Vad beträffade koncentrationen till fartygstyper, som snabbt kunde färdigställas, hyste riksdagen den uppfattningen, att frågan om förnyelsen av flottans fartygsmateriel måste ses på längre sikt än som betingades av det aktuella lägets behov. Detta gällde, framhöll riksdagen, icke minst artillerifartygen. Då flottan icke under tjugo år tillförts något nytt artillerifartyg, fränsett specialfartyget Gotland, ansåge även riksdagen, att färdigställandet av de två kryssarna utgjorde en angelägenhet av sådan vikt, att därmed icke annat än av mycket trängande skäl borde anstå.

Med hänsyn till den ställning, som föregående års riksdag sålunda intog till denna fråga, och då i de föreliggande motionerna icke anförts några nya skäl och ej heller några ändrade förhållanden inträffat, som synas böra föranleda innevarande års riksdag att med anledning härav vidtaga ändring i den fastställda flottplanen, i vad den avser byggandet av kryssarna, finner utskottet sig böra avstyrka motionerna i fråga.

Vidkommande de av Kungl. Maj:t enligt den av departementschefen lämnade redogörelsen vidtagna jämkningarna i den av 1942 års riksdag fastställda planen för fartygsbyggnader för flottan finner utskottet desamma hava varit på grund av inträffade förhållanden i sak lämpliga.

Utskottet finner också godtagbara skäl vara anförda för de ytterligare

ändringar i den förut fastställda planen, som av departementschefen nu förordats, och tillstyrker alltså att riksdagen godkänner desamma. Härav följer, att utskottet anser sig icke kunna tillstyrka det i motionen I: 4 framställda yrkandet.

Utskottet tillstyrker riksdagen att i enlighet med departementschefens förslag bemyndiga Kungl. Maj:t att utnyttja hittills ej disponerade medel av de av 1939 års lagtima riksdag för kustförsvarsfartygens påbörjande anvisade anslagsmedlen för byggande av andra örlogsfartyg under femårsperioden 1942/47 ävensom att bifalla vad departementschefen i övrigt hemställt rörande dispositionen av medel för fartygsbyggnader för flottan.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, med avslag å motionerna I: 4, I: 101, I: 153 och II: 229 samt med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid beslut om genomförande av den av 1942 års riksdag godkända planen för nybyggnad av örlogsfartyg, med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1943 föreslagna ändringar, överskrida den av nämnda riksdag fastställda kostnadsramen, 180,000,000 kronor, med det belopp, som vid utgången av budgetåret 1942/43 ännu icke disponerats av de av 1939 års lagtima riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg;

b) till *Marinen: Fartygsbyggnader för flottan* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 40,000,000 kronor;

c) medgiva, att anslaget må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen av ett belopp av 180,000,000 kronor, ökat med förutnämnda, vid utgången av budgetåret 1942/43 förefintliga reservation.

84:o) **Marinen: Modernisering av flygplankryssaren Gotland.** I propositionen nr 42 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 12 februari 1943, föreslagit riksdagen att till *Marinen: Modernisering av flygplankryssaren Gotland* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,740,000 kronor.

Flygplankryssaren Gotland färdigställdes år 1934. Fartyget har dragit en kostnad av tillhopa 16,625,000 kronor.

Flygteknikens snabba utveckling har nödvändiggjort en omprövning av frågan om fartygets användbarhet för de uppgifter, för vilka det ursprungligen avsetts. Den undersökning, som i samband härmed verkställets, har visat, att möjligheter knappast föreligga att inom rimlig tid anskaffa effektiva flygplan, som lämpa sig för användning ombord å kryssaren, och att det är förenat med stora svårigheter att anpassa fartygets tekniska anordningar till moderna flygplan. I nuvarande försvarspolitiska läge har det emellertid

synts angeläget, att fartyget fortfarande kan göra full insats i försvarsberedskapen. Detta har befunnits kunna ske, om fartyget erhåller en något ändrad användning genom att dess luftvärnsegenskaper väsentligt förbättras. Ett av marinförvaltningen härutinnan framlagt förslag, vilket biträtts av överbefälhavaren, ger vid handen, att de ändringsarbeten som på grund härav skulle bli erforderliga medföra en kostnad av tillhopa 2,740,000 kronor utöver kostnaderna för viss artillerimateriel, som kunna bestridas ur redan anvisade anslag. I sagda belopp ingå kostnaderna för erforderlig ammunition.

Departementschefen har funnit det icke helt uteslutet, att en förnyad undersökning skulle kunna giva vid handen, att möjligheter föreligga att anpassa fartyget efter de förutsättningar, som på flygteknikens område numera föreligga. En sådan undersökning kräver emellertid avsevärd tid och torde icke under rådande förhållanden vara genomförbar. Ett bifall till det föreliggande förslaget medför en icke oväsentlig förstärkning inom jämförelsevis kort tid av vår försvarsberedskap utan större ingripanden i flygplankryssarens konstruktion. Med hänsyn härtill har departementschefen funnit sig böra biträda förslaget. Departementschefen utgår emellertid från att så snart det militärpolitiska läget det medgiver den föreliggande frågan om flygplankryssarens anpassning efter de ändrade tekniska förutsättningarna ånyo upptages till övervägande. Ett genomförande av det nu föreliggande förslaget är, framhåller departementschefen, icke ägnat att föregripa ett sådant övervägande.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, finner sig på av departementschefen anförda skäl böra tillstyrka det framlagda förslaget och har icke något att erinra mot den äskade medelsanvisningen. Utskottet förutsätter som självklart, att den framtida frågan om flygplankryssarens anpassning efter ändrade tekniska förutsättningar kommer att underställas riksdagens prövning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Modernisering av flygplankryssaren Gotland* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,740,000 kronor.

85:o) **Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90, sid. 110—116) att till Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,920,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1940/41 framlade marinförvaltningen ett förslag till nybyggnadsprogram för kustartilleriets båtmateriel, medförande en kostnad av sammanlagt 5,730,000 kronor och med en årskvot under fem år av 1,146,000 kronor.

Vid anmälan av ärendet i 1940 års statsverksproposition fann sig departementschefen icke för det dåvarande böra framlägga hela programmet till genomförande, enär detsamma borde bliva föremål för ytterligare övervägande. I enlighet med det då för riksdagen framlagda förslaget anvisade riksdagen för ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmateriel ett anslag av 600,000 kronor för budgetåret 1940/41.

Sedermera har riksdagen i enlighet med av Kungl. Maj:t för riksdagen framlagda förslag för samma ändamål anvisat dels å tilläggsstat för budgetåret 1940/41 ett belopp av 1,130,000 kronor, dels ock för budgetåret 1941/42 på riksstaten ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget i riksstaten uppfört med 1,500,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen uppskattat medelsbehovet under förevarande anslag till 3,020,000 kronor för fullföljande av det tidigare uppgjorda programmet för ersättningbyggnader av fartyg, däri då inginge vissa förut icke medräknade kostnader, jämte 1,600,000 kronor, vilket belopp utgjorde första hälften av det totala beloppet, för anskaffning av båtmateriel för Göteborg och Hemsö kustartilleriförsvär. För nästa budgetår beräknade marinförvaltningen alltså ett anslagsbehov av 4,620,000 kronor till fartygsbyggnader för kustartilleriet.

Efter därom givet uppdrag har marinförvaltningen sedermera inkommit till Kungl. Maj:t med förslag till reduktion av 1939 års anskaffningsprogram, vars genomförande enligt sistnämnda förslag skulle erfordra en medelsanvisning av 1,920,000 kronor i stället för förut äskade 3,020,000 kronor. Departementschefen har funnit sig böra tillstyrka, att ifrågavarande belopp av 1,920,000 kronor anvisas, men har förutsatt ytterligare överväganden rörande möjligheter att åstadkomma längre gående besparingar. Vidkommande medel för anskaffning av båtar för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär har departementschefen funnit sig för nästa budgetår böra föreslå beräknande av ett belopp av 1,000,000 kronor. Det har synts departementschefen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning av anskaffningsprogrammet, vilket slutar å en summa av 3,230,000 kronor mot av försvarsutredningen med hänsyn till prisläget den 1 juli 1941 beräknade 2,671,600 kronor, meddela beslut om bemyndigande för ämbetsverket att på en gång beställa de för nämnda kustartilleriförsvär erforderliga fartygs- och båtenheterna.

Departementschefen har sålunda för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till sammanlagt 2,920,000 kronor, innebärande en anslagshöjning i förhållande till innevarande budgetår med 1,420,000 kronor.

Utskottet tillstyrker den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen för fartygsbyggnader för kustartilleriet och har icke något att erinra mot att Kungl. Maj:t bemyndigar marinförvaltningen att på en gång beställa de för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär erforderliga fartygs- och båtenheterna.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,920,000 kronor.

86:o) **Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 91, sid. 116 och 117) att till *Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 13,300,000 kronor.

Nu ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 12,450,000 kronor och har i 1942 års försvarsplan beräknats till 13,390,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 15,000,000 kronor efter genomförd organisation.

För nästa budgetår har marinförvaltningen med ledning av myndigheternas till ämbetsverket ingivna framställningar beräknat medelsbehovet under anslaget till 13,650,000 kronor. Det ökade medelsbehovet berodde i huvudsak på inträffad prisstegring ävensom på ökat fartygsbestånd och ökad förslitning av materielen i samband med förstärkt försvarsberedskap.

Departementschefen har funnit de för Västkustens marindistrikt och för marinförvaltningen beräknade andelarna i det äskade anslaget kunna nedsättas och har beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till 13,300,000 kronor. I samband härmed har departementschefen förutsatt, att Kungl. Maj:t skall äga att vid fastställande av stat för anslaget vidtaga de jämkningar i anslagsfördelningen, som efter närmare överväganden kunna finnas påkallade. Departementschefen har vidare förutsatt, att de i anslagen ingående posterna för avlöning av administrationspersonal, vilka icke nu underkastats slutlig granskning, skola prövas i samband med fastställande av vederbörliga personalförteckningar.

Slutligen har departementschefen anmält, att merkostnaderna på grund av prisstegring för detta anslags del uppgå till ett belopp av 600,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av ifrågavarande anslag eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 13,300,000 kronor.

87:o) **Marinen: Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 92, sid. 117—119) att till *Marinen: Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,200,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag upptaget med 1,970,000 kronor. I 1942 års försvarsplan har anslaget beräknats till genomsnittligt 1,594,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 1,500,000 kronor efter genomförd organisation.

Enligt den av marinförvaltningen verkställda beräkningen av anslaget för nästa budgetår skulle medelsbehovet komma att uppgå till 2,560,000 kronor, men häri ingå jämväl kostnader för avlöning till icke-ordinarie personal, vilka icke medtagits i det i försvarsplanen under detta anslag beräknade beloppet.

Departementschefen har med hänsyn till materielbeståndets nuvarande omfattning och de stegrade priserna på materiel och arbete funnit en höjning av anslaget vara nödvändig, men har ansett möjligt att begränsa anslagsökningen i förhållande till innevarande budgetår till ett belopp av 230,000 kronor, varav följer att anslaget föreslås uppfört med 2,200,000 kronor. Departementschefen har härvid utgått från att möjligheter skola finnas att begränsa den av myndigheterna beräknade personalökningen.

Utskottet, som i likhet med departementschefen finner angeläget, att personalbeståndet icke ökas mer än som är oundgängligen erforderligt, tillstyrker, att det av departementschefen förordade anslagsbeloppet anvisas.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,200,000 kronor.

88:o) **Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, sid. 119—121), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget innebär en ökning med 75,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av ett enligt av departementschefen angivna beräkningsgrunder avvägt belopp medgiva inköp av motorfordon i de fall, då så med beaktande av nu rådande förhållanden provas oundgängligen erforderligt. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

89:o) **Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 94, sid. 121—130) att till Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 9,800,000 kronor.

Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 8,085,000 kronor, och anslagsbeloppet har genom beslut den 30 juni 1942 av Kungl. Maj:t fördelats å olika ändamål.

För nu ifrågavarande ändamål har i 1942 års försvarsbeslut för femårsperioden 1942/47 beräknats en utgift av 35,000,000 kronor med en årskvot av 7,000,000 kronor; för tiden därefter har räknats med oförändrat årsanslag av 7,000,000 kronor.

I anslutning till av marinförvaltningen för nästa budgetår framlagda medelsäskanden under denna anslagsrubrik har departementschefen i propositionen lämnat vissa upplysningar rörande medelsbehoven för olika ändamål och sammanfattningsvis uppgivit medelsbehovet under anslaget genom att framlägga följande tablå:

1. Viss artillerimateriel för flottan	kronor	160,000
2. Nya kärnrör m. m. för marinens artilleripjäser	»	100,000
3. Reserveldrör till luftvärns- och automatkanoner för flottan	»	225,000
4. Automatkanoner jämte ammunition för vissa fartyg	»	1,400,000
5. Viss artillerimateriel för kustartilleriet.....	»	185,000
6. Reserveldrör m. m. för kustartilleriet	»	515,000
7. Komplettering av eldledningsmateriel m. m. vid kustartilleriet.....	»	250,000
8. Viss gasskyddsmateriel	»	50,000
9. Komplettering och underhåll av gasskyddsmateriel.....	»	45,000
10. Modernisering av sjöfrontspjäser	»	250,000
11. Kikare för kustartilleriet.....	»	100,000
12. Viss torpedanskaffning.....	»	5,250,000
13. Radiomateriel för marinen.....	»	500,000
14. Strålkastarmateriel för kustartilleriförsvaret.....	»	350,000
15. Minmateriel för marinen.....	»	—
16. Nautisk materiel	»	60,000
17. Viss strålkastarmateriel för flottan m. m.	»	360,000
Summa kronor		9,800,000

Det för nästa budgetår beräknade medelsbehovet överstiger sålunda med 2,800,000 kronor det för femårsperioden genomsnittligt beräknade. Anledningen härtill är, förutom inträffade prisstegringar, närmast den, att anskaffningen av torpedmateriel av beredskapsskäl ansetts böra koncentreras till femårsperiodens förra del. För periodens senare del beräknas i följd därav anslaget kunna utgå med ett belopp som understiger det för femårsperioden genomsnittligt beräknade.

Departementschefen har i detta sammanhang dels lämnat en redogörelse för innehållet i en skrivelse till vissa myndigheter, vari erinrats om vikten av att de till grund för försvarsbeslutet liggande kostnadsberäkningarna icke överskridas, och däri myndigheterna anbefallts lämna uppgifter i samband med anslagsäskanden rörande, bland annat, möjligheterna att vid uppkom-

mande kostnadsökningar eller nya anslagsbehov nedbringa förut beräknade kostnader för andra ändamål, dels ock framhållit vissa synpunkter och meddelat vissa direktiv rörande anslagsberäkningarna i dylika fall.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 9,800,000 kronor.

90:o) **Marinen: Vissa materielförsök.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 95, sid. 130—133) att till *Marinen: Vissa materielförsök* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 420,000 kronor.

Detta anslag är nu uppfört med 565,000 kronor och disponeras enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 meddelat beslut. I 1942 års försvarsplan har anslaget beräknats till i genomsnitt 430,000 kronor under uppsättningsperioden och till 400,000 kronor efter genomförd organisation.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag sålunda:

1. Vissa konstruktionsarbeten	kronor 200,000
2. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner ..	» 60,000
3. Försök med teknisk materiel	» 150,000
4. Försök med vissa instrument för kustartilleriet.....	» 125,000
5. Försök med viss kanonutrustning vid kustartilleriet	» 20,000
6. Försök med torped- och radiomateriel	» 100,000
7. Försök med dykerimateriel	» 15,000
<hr/>	
Summa kronor 670,000	

Med hänsyn till tillgängliga reservationer har anslaget dock ansetts kunna för nästa budgetår nedsättas med inalles 250,000 kronor till 420,000 kronor.

Departementschefen har alltså föreslagit, att ett anslag av 420,000 kronor anvisas för ändamålet för budgetåret 1943/44, vilket belopp förutsättes skola jämte tillgängliga reservationer vid utgången av budgetåret 1942/43 disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen nu angivit.

I detta sammanhang har departementschefen anmält, att kostnaderna för vissa konstruktionsarbeten ansetts böra överföras till att belasta nu förevarande anslag i stället för anslaget till anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel, varav följer en förskjutning mellan dessa bägge anslag i förhållande till vad som beräknades i försvarsplanen.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda anslagsberäkningen eller mot vad i samband därmed anförts, får hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Vissa materieförsök* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 420,000 kronor.

91:o) **Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 96, sid. 133 och 134) att

dels till *Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 7,800,000 kronor;

dels ock medgiva, att för budgetåren 1942/43 och 1943/44 anvisade reservationsanslag till förstärkning av kustartilleriförsvaret må överskridas inom ramen av ett belopp av 35,610,000 kronor.

Enligt de i propositionen 1942: 210 framlagda beräkningarna rörande kostnaderna för försvarsorganisationens utbyggande under femårsperioden 1942/47 uppskattades engångskostnaderna för anskaffning av viss artillerimateriel m. m. för kustartilleriet till 29,000,000 kronor.

Vid anmälan av propositionen 1942: 266 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel framhöll departementschefen, under punkten 28:o), att totalkostnaderna för den materielanskaffning, varmed räknats i förenämnda proposition nr 210, beräknades komma att överstiga de i propositionen angivna. Kostnadsökningen vore, framhöll departementschefen, bland annat betingad av den sedan den 1 juli 1941 inträdda prisstegringen men föranleddes även av vissa andra av marinförvaltningen angivna omständigheter. Departementschefen ansåg, att det föreslagna anskaffningsprogrammet det oaktat borde fullföljas, och Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av artillerimateriel m. m. för kustartilleriförsvaret intill ett belopp av 29,000,000 kronor, dels till förstärkning av kustartilleriförsvaret för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 4,400,000 kronor, dels ock medgiva, att nämnda reservationsanslag finge överskridas inom ramen för förenämnda belopp av 29,000,000 kronor. Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet.

Departementschefen har nu anmält, att kostnaderna för denna materielanskaffning komma att uppgå till 35,610,000 kronor, och att Kungl. Maj:t anbefallt marinförvaltningen att vidtaga erforderliga åtgärder för materielanskaffningens genomförande, därvid ämbetsverket dock anbefallts tillse, att kostnaderna icke komma att överstiga nämnda belopp.

I förhållande till de ursprungliga kostnadsberäkningarna kommer sålunda att uppstå en merkostnad av i runt tal 6,600,000 kronor. För täckande av totalkostnaden å 35,610,000 kronor återstår att under återstoden av uppsättningsperioden anvisa 31,200,000 kronor eller i genomsnitt för budgetåren 1943/47 i runt tal 7,800,000 kronor. Departementschefen har förordat, att

för medelsanvisningen m. m. skola gälla de principer, som tidigare föreslagits beträffande vissa anskaffningsanslag.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa, Utskottet.

att riksdagen må

a) till *Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 7,800,000 kronor;

b) medgiva, att för budgetåren 1942/43 och 1943/44 anvisade reservationsanslag till förstärkning av kustartilleriförsvaret må överskridas inom ramen av ett belopp av 35,610,000 kronor.

92:o) **Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 97) kommer utskottet sedermera under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

93:o) **Marinen: Båtar för sjökrigsskolan.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, sid. 135—137) och under erinran, att anslag tidigare beviljats för samma ändamål med ett sammanlagt belopp av 170,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Båtar för sjökrigsskolan* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

94:o) **Marinen: Anskaffning av bogserbåtar.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 99, sid. 137 och 138) och under erinran, att i 1942 års försvarsbeslut beräknats ett engångsbelopp av 750,000 kronor för en bogserbåt för vardera av Gustafsviks och Göteborgs örlogsdepåer, vilket belopp emellertid visat sig icke vara tillräckligt, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av bogserbåtar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

95:o) **Marinen: Industriens krigsorganisation.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till förevarande ändamål (punkt 100) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Fortifikatoriska anläggningar.

96:o) **Marinen: Befästningars underhåll m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, sid. 139 och 140), vilket i förhållande till det för samma

ändamål under innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 200,000 kronor, vilken är betingad av dels ökade försvarsanläggningar, dels prisstegring, dels ock att avlöningar för viss icke-ordinarie personal skola belasta förevarande anslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 650,000 kronor.

Bidrag och understöd.

97:o) *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren. Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet.* Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 102 och 103, sid. 140—143) och under erinran, att samma anslagsbelopp under innevarande budgetår anvisats för nu ifrågavarande ändamål, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 anvisa

a) till *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* ett reservationsanslag av 60,000 kronor;

b) till *Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet* ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

98:o) *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 104, sid. 144) att till *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 13,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom första kammaren väckta motioner, nämligen

dels en motion av herr *R. Berg* (I: 18), vari hemställts, att riksdagen måtte bevilja försvarets civila tjänstemannaförbunds Karlskronaavdelning ett årligt hyresbidrag å 500 kronor,

dels ock en motion av herrar *N. Elowsson* och *E. Petersson* (I: 102), vari hemställts, att riksdagen för tillgodoseendet av i motionen uppgivet behov av ökat hyresbidrag åt underbefälssammanslutningar vid marinen måtte höja det av Kungl. Maj:t äskade anslaget för understöd åt föreningar m. m. vid marinen med skäligt belopp.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 10,800 kronor och disponeras i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställd fördelning.

I skrivelsen rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen anmält, att chefen för Sydkustens marindistrikt hemställt om ökade hyresbidrag till vissa sällskap och föreningar med ett sammanlagt

belopp av 2,150 kronor, men att ämbetsverket icke ansett sig kunna ifrågasätta någon höjning av anslagssumman, enär försvarsutredningen icke räknat härmed.

Sedermera har marinförvaltningen i anledning av en av Svenska underofficersförbundet gjord framställning om höjning av det nu utgående bidraget till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona föreslagit en ökning av anslaget med 2,550 kronor till 13,350 kronor.

Departementschefen har för egen del icke funnit anledning till erinran mot marinförvaltningens förslag om höjning av anslaget men har funnit det ökade medelsbehovet kunna tillgodoses inom ramen för ett anslag av i runt tal 13,000 kronor.

En av försvarsväsendets underbefälsförbund den 26 november 1942 gjord framställning om förhöjda hyresbidrag till vissa underbefälssammanslutningar har departementschefen funnit sig icke böra i detta sammanhang upptaga till övervägande.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen föreslagna höjningen av anslaget till 13,000 kronor i syfte att därigenom kunna tillgodose det ökade behovet av hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona. I fråga om anslagets karaktär får utskottet hänvisa till vad utskottet ovan under punkt 50:o) anfört härom.

Utskottet.

Vidkommande de motionsvis väckta förslagen om ytterligare hyresbidrag till underbefälsföreningarna och om understöd till försvarets civila tjänstemannaförbunds Karlskronaavdelning finner utskottet, oaktat vissa skäl föreligga för tillmötesgående av de gjorda framställningarna, sig likväl icke böra utan mera ingående utredning i ärendet föreslå riksdagen att med anledning av motionerna nu höja anslaget. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t tager detta spörsmål under närmare övervägande.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 18 och I: 102, till *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 13,000 kronor.

Flygvapnet.

Aviöningar m. m. till fast anställd personal.

99:o) **Flygvapnet:** Avlöningar till aktiv personal m. fl. **Flygvapnet:** Avlöningar till personal å reservstat. **Flygvapnet:** Avlöningar till personal i flygvapnets reserv. Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 105 och 106) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

100:o) **Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 107, sid. 146), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 10,000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag beräknats under uppsättningsperioden 1942/47 till i genomsnitt 102,000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsslag av 90,000 kronor.

101:o) **Flygvapnet: Ekiperingersättningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, sid. 146), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår uppförda anslaget innebär en höjning med 40,000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag beräknats under uppsättningsperioden 1942/47 till 349,200 kronor i genomsnitt för år, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

102:o) **Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 109, sid. 146 och 147) att till Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,400,000 kronor.

Här må erinras om att uti förberörda av herrar *H. Hagberg* i Luleå och *S. Persson* i Stockholm inom andra kammaren väckta motion (II: 230) hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i de för värnpliktiga gällande bestämmelserna i fråga om dagavlöningen, att rekryterna efter 180 dagars tjänstgöring erhålla ökad dagavlöning i likhet med vad fallet var enligt tidigare bestämmelser, samt att denna högre dagavlöning, vilken även bör bliva lägsta grundbelopp i fråga om terminslönen åt beredskapsinkallade, fastställas till 2 kronor per dag.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2,100,000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 2,514,000 kronor för år.

Vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har departementschefen föreslagit, att för budgetåret 1943/44 skola för de värnpliktigas avlöning, beträffande såväl penningbidrag som premier, gälla i huvudsak samma grunder som fastställts för innevarande budgetår.

I enlighet härmed har anslaget för nästa budgetår uppskattats till 2,400,000 kronor, därvid räknats med omkring 2,019,400 tjänstgöringsdagar.

Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra om vad utskottet ovan anfört under arméns motsvarande anslag.

Utskottet.

Med avseende å Kungl. Maj:ts förslag har den verkställda beräkningen av anslaget icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker den äskade medelsanvisningen.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) avslå motionen II: 230, i vad densamma avser förevarande anslag;

b) till *Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,400,000 kronor.

103:o) **Flygvapnet: Familjebidrag åt värnpliktiga.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, sid. 148), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till inträdd höjning av familjebidragsbeloppen föranledd ökning med 20,000 kronor, får utskottet med erinran, att anslaget beräknats till 52,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Sjukvård.

104:o) **Flygvapnet: Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 111, sid. 148 och 149) att till Flygvapnet: Sjukvård för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 225,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 180,000 kronor och har under uppsättningsperioden beräknats till 252,600 kronor i genomsnitt för år.

Med tillämpning av de beräkningsgrunder, vilka använts för bestämmande av sjukvårdsanslaget för innevarande budgetår, har anslaget av flygförvaltningen beräknats för nästa budgetår till 227,000 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra avrundas till 225,000 kronor.

Mot beräkningen av flygvapnets sjukvårdsanslag har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet, som tillstyrker det äskade anslaget, får alltså hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 225,000 kronor.

105:o) **Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel. Flygvapnet: Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 112, sid. 149—151) att för budgetåret 1943/44 anvisa

dels till Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel ett reservationsanslag av 37,000 kronor;

dels ock till Flygvapnet: Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

Anslaget till sjukvårdsmateriel är för innevarande budgetår uppfört med 64,000 kronor.

Flygvapnets sjukvårdsmaterielanslag har uti propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 38,600 kronor under uppsättningsperioden och 43,000 kronor efter genomförd organisation. Till engångskostnader för sjukvårdsmateriel har i samma proposition för flygvapnets del beräknats ett sammanlagt belopp av 270,000 kronor efter prisnivån den 1 juli 1941.

Löpande kostnader för freds- och krigssjukvårdsmateriel hava för nästa budgetår beräknats till i runt tal 37,000 kronor samt engångskostnader för anskaffning av dylik materiel till sammanlagt 90,000 kronor. Beräkningsgrunderna överensstämma med de i propositionen 1942: 210 tillämpade.

Engångskostnaderna för anskaffning av sjukvårdsmateriel hava ansetts böra utgå av ett särskilt för ändamålet å riksstaten upptaget anslag av reservationsanslags natur. För sistnämnda ändamål beräknas ett belopp av 90,000 kronor. Då av det i propositionen 1942: 210 för sådan anskaffning angivna beloppet för innevarande budgetår anvisats 35,000 kronor (Kalmar flygflottilj), återstår således att från och med budgetåret 1944/45 för detta ändamål anvisa $(270,000 - 90,000 - 35,000 =)$ 145,000 kronor.

Utskottet.

Den verkställda beräkningen av flygvapnets sjukvårdsmaterielanslag för nästa budgetår står i överensstämmelse med de i 1942 års försvarsbeslut tillämpade grunderna. Utskottet, som tillstyrker de äskade medelsanvisningarna, får alltså hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 anvisa

a) till *Flygvapnet*: *Sjukvårdsmateriel* ett reservationsanslag av 37,000 kronor;

b) till *Flygvapnet*: *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel* ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

106:o) **Flygvapnet: De värnpliktigas färdkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, sid. 151), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till det ökade antalet värnpliktiga föranledd höjning med 80,000 kronor, får utskottet med erinran, att anslaget beräknats till i genomsnitt 236,000 kronor för år under uppsättningsperioden 1942/47, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet*: *De värnpliktigas färdkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 210,000 kronor.

107:o) **Flygvapnet: Reseersättningar m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, sid. 151), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 30,000 kronor, får utskottet med erinran, att anslaget beräknats till i genomsnitt 164,000 kronor för år under uppsättningsperioden 1942/47, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 145,000 kronor.

Expenser m. m.

108:o) **Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, sid. 152), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till tillkomsten av nya förband föranledd höjning med 400,000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 2,308,600 kronor för år — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor.

109:o) **Flygvapnet: Övriga expenser m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, sid. 152 och 153), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till tillkomsten av nya förband och skolor föranledd höjning med 80,000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 281,000 kronor — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 230,000 kronor.

110:o) **Flygvapnet: Publikationstryck.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, sid. 153), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 10,000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 80,000 kronor — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Publikationstryck* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Mathållning.

111:o) **Flygvapnet: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 118, sid. 153—155) att till Flygvapnet: Mathållning för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 5,500,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 4,100,000 kronor. Medelsbehovet beräknades därvid efter en portionskostnad av 150 öre för man och tjänstgöringsdag, varav 130 öre utgjorde normalportionspriset och 20 öre beräknades för övriga kostnader för flygvapnets mathållning.

För nästa budgetår har räknats med ett normalportionspris av 138 öre och övriga mathållningskostnader med oförändrat belopp eller 20 öre. Med utgångspunkt från 3,194,300 tjänstgöringsdagar hava kostnaderna för manskapets mathållning uppskattas till 5,046,994 kronor.

Kostnaden för fri förplägnad åt officerare och underofficerare under vissa övningar utom förlägningsorten har under nästkommande budgetår uppskattats till omkring 4,500 kronor. För ökade kostnader under sjökommandering har upptagits samma belopp som för innevarande budgetår, eller 2,000 kronor.

Vad slutligen angår kostnaderna för avlöning m. m. till kvinnlig köks- och servispersonal har med hänsyn till tillkomsten av nya förband (F 13, F 16 och F 20) samt fullbordandet av uppsättningen av F 12 behovet av sådan personal beräknats till 3,300 tjänstgöringsmånader med en beräknad sammanlagd kostnad för ovan angivna förmåner av 451,000 kronor.

Kostnaderna skulle alltså uppgå till sammanlagt i avrundat tal 5,500,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 1,400,000 kronor, av vilket belopp 250,000 kronor belöpa å prisstegringar.

Utskottet.

Mot de av departementschefen tillämpade beräkningsgrunderna för uppskattningen av medelsbehovet till flygvapnets mathållning för nästa budgetår har utskottet icke något att erinra. Utskottet, som tillstyrker det för ändamålet äskade anslaget, får hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 5,500,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

112:o) **Flygvapnet: Beklädnad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119, sid. 155 och 156) att till Flygvapnet: Beklädnad för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,900,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2,300,000 kronor.

I fråga om titeln *Munderingsutrustning* har tillämpats samma beräkningsgrund som för innevarande budgetår, under det att titeln *Speciell flygarbeklädnad* ansetts böra till följd av prisstegringar ökas med 10,000 kronor.

Under uppsättningsperioden 1942/47 har förevarande anslag beräknats till i genomsnitt 3,078,600 kronor.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet, som alltså tillstyrker den äskade medelsanvisningen, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Flygvapnet: Beklädnad* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,900,000 kronor.

113:o) **Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 120, sid. 156 och 157) att till Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 525,000 kronor.

Anslaget till kasern- och förplägnadsutredning är för innevarande budgetår uppfört med 400,000 kronor.

Under förevarande anslag har för nästa budgetår beräknats medel för musikmateriel, 14,000 kronor. Till följd härav har anslaget ansetts böra benämnas »Kasern- och förplägnadsutredning m. m.». Anslaget har i övrigt beräknats i enlighet med de för innevarande budgetår gällande grunderna.

Utskottet tillstyrker den under förevarande punkt äskade medelsanvisningen och har icke något att erinra mot den föreslagna ändrade anslags benämningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 525,000 kronor.

114:o) **Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 121, sid. 157—159) att till Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 7,800,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 4,150,000 kronor.

1941 års försvarsutredning har vid uppgörandet av sina kostnadsberäkningar för flygvapnets utbyggnad under femårsperioden 1942/47 räknat med en engångskostnad för intendenturmateriel m. m. av 17,140,000 kronor, vartill komma 565,000 kronor för bestridande av engångsutgifter för övriga expenser eller alltså sammanlagt 17,705,000 kronor. Av nämnda belopp hava hittills anvisats 3,800,000 kronor, vadan återstå att anvisa 13,905,000 kronor.

Flygförvaltningen har för nästa budgetår räknat med ett anslag för nu ifrågakvarande ändamål av 8,114,000 kronor. Med hänsyn till att materialleveranserna av munderingsutrustning och kaserninredning icke torde bli i sin helhet fullgjorda och likviderade under nästa budgetår, har departementschefen ansett nämnda belopp kunna sänkas med 500,000 kronor. Å

andra sidan ha under anslaget ansetts böra inräknas 225,000 kronor för inredning av ämbetsbyggnaden för flygvapnets myndigheter. I enlighet med det anförda har anslaget för nästa budgetår uppskattats till i runt tal 7,800,000 kronor.

Utskottet.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker det av Kungl. Maj:t äskade anslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av för ändamålet anvisade medel vidtaga sådana jämkningar i anslagsfördelningen, som kunna visa sig erforderliga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 7,800,000 kronor.

Undervisning och övningar.

115:o) **Flygvapnet: Undervisningsmateriel m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, sid. 159 och 160), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 250,000 kronor. Under erinran att av det äskade anslaget ett belopp av i runt tal 363,000 kronor belöper på engångskostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 540,000 kronor.

116:o) **Flygvapnet: Utbildningskurser i verkstadstjänst.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123, sid. 160 och 161) eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får under erinran, att av 1942 års riksdag anvisats samma anslagsbelopp, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Utbildningskurser i verkstadstjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 54,000 kronor.

117:o) **Flygvapnet: Övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 124, sid. 161—163) att till Flygvapnet: Övningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 24,000,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 22,500,000 kronor.

1941 års försvarsutredning beräknade det årliga behovet av flygtimmar vid fullt uppsatt flygvapen till 167,100, därav för krigsflygskolan 29,150. Den omfattande utbildningsverksamhet, som måste bedrivas under uppsätt-

ningsperioden, medför emellertid ett ökat flygtidsbehov under denna period för bland annat krigsflygskolan. Flygförvaltningen har för budgetåret 1943/44 räknat med omkring 55,000 flygtimmar för krigsflygskolan jämte flygreservskolan, och med 152,500 flygtimmar för flygvapnet i dess helhet. Sistnämnda antal överstiger det som enligt försvarsutredningens beräkningsgrunder skulle erfordras därest hänsyn tages allenast till flygvapenorganisationens omfattning under nästa budgetår med omkring 24,000 timmar, d. v. s. i det närmaste samma tal, varmed antalet för krigsflygskolan och flygreservskolan beräknade timmar överskrider vad försvarsutredningen ansett erforderligt vid normal utbildningsverksamhet.

Från flygförvaltningen har emellertid inhämtats, att strävan att begränsa flygmaterielens användning för övningar i syfte att minska förslitningen och således kunna vidmakthålla ett gott beredskapsläge torde för nästa budgetår nödvändiggöra en minskning av den för sagda budgetår enligt det föregående beräknade flygtiden med 8,925 flygtimmar till 143,575. Mot denna beräkning, som medför ett med 1,470,000 kronor minskat medelsbehov, har departementschefen intet att erinra.

Vid beräkningen av drivmedelskostnaderna hava tillämpats samma normer som för innevarande budgetår eller ett drivmedelspris av 90 öre per liter bränsle och 1 krona 67 öre per liter smörjolja mot av försvarsutredningen angivna 50 öre respektive 1 krona 25 öre. Merkostnaden för drivmedel i förhållande till försvarsutredningens beräkningar kan av denna anledning uppskattas till omkring 10,000,000 kronor.

Sammanlagda anslagsbeloppet uppgår till i avrundat tal 24,000,000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en anslagshöjning med 1,500,000 kronor. För uppsättningsperioden 1942/47 har förevarande anslag beräknats till i genomsnitt 20,435,400 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot att det av departementschefen förordade antalet flygtimmar lägges till grund för beräkningen av förevarande anslag och de andra anslag, som påverkas av antalet flygtimmar. Vidkommande drivmedelskostnaderna synas de för beräkningen av desamma angivna grunderna böra under nu rådande förhållanden godtagas. Då departementschefens förslag jämväl i övrigt tillstyrkes, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 24,000,000 kronor.

Flygmateriel m. m.

118:o) **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 125, sid. 163—167) att till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 110,000,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1942 års riksdag till anskaffning av flygmateriel ett reservationsanslag av 100,000,000 kronor. I anslutning härtill bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av flygmateriel under femårsperioden inom ramen för det i proposition 1942: 210 upptagna beloppet av 506,500,000 kronor, till vilket belopp kostnaderna för anskaffning av flygmateriel beräknats under nämnda period. Vidare medgav riksdagen, att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge inom ramen för sistnämnda belopp överskridas.

I skrivelse den 9 juli 1942 ingav flygförvaltningen förslag till materielplan för flygmaterielanskaffningen under femårsperioden 1942/47 och hemställde i samband därmed om bemyndigande att inom ramen för i propositionen 1942: 210 angivna kostnader och för varje budgetår anvisade anslag vidtaga för materielplanens genomförande erforderliga åtgärder. Sedermera har flygförvaltningen i skrivelse den 15 augusti 1942 föreslagit viss ändring i förenämnda materielplan, därvid ämbetsverket framhållit, att därest ett belopp om cirka 8,000,000 kronor, utgörande skadestånd som komme att inflyta för uteblivna flygmaterielleveranser från utlandet utöver det belopp, varmed 1941 års försvarsutredning räknat, finge tagas i anspråk för anskaffningsprogrammets genomförande, den i propositionen 1942: 210 angivna kostnadsramen icke behövde överskridas.

Kungl. Maj:t fastställde genom brev den 21 augusti 1942 den materielplan, som innefattades i berörda framställningar, att i huvudsak ligga till grund för anskaffningen av flygmateriel under uppsättningsperioden 1942/47. Beträffande dispositionen av förenämnda skadeståndsbelopp förklarade sig Kungl. Maj:t vilja framdeles meddela beslut.

Vidare fastställde Kungl. Maj:t genom beslut den 21 augusti 1942 plan för bestridandet av de med anskaffningen av flygmateriel under budgetåret 1942/43 förenade kostnaderna. I anslutning därtill föreskrev Kungl. Maj:t, att flygförvaltningen för den i planen avsedda materielanskaffningen, som kostnadsberäknats till 136,000,000 kronor med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1942, finge disponera dels det för innevarande budgetår anvisade anslaget till anskaffning av flygmateriel, dels — sedan den inledningsvis omnämnda utländska fordran influtit och tillgodoförts olika för anskaffning av flygmateriel anvisade anslag eller försträckningstitel — av dessa medel högst visst i beslutet angivet belopp. Slutligen medgav Kungl. Maj:t, att det för budgetåret 1942/43 anvisade flygmaterielanslaget finge överskridas med högst i beslutet angivet belopp.

Av det anförda framgår, att det program som genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 augusti 1942 fastställts att i huvudsak ligga till grund för flygmaterielanskaffningen under uppsättningsperioden 1942/47 i vissa hänseenden innebär avvikelser från det i propositionen 1942: 210 preliminärt framlagda. Därest i det föregående omförmälda skadeståndsbelopp om 8,000,000 kronor för uteblivna flygmaterielleveranser från utlandet tages i anspråk för bestridande av kostnader för anskaffning av flygmateriel under femårsperioden, kommer emellertid i sistnämnda proposition angiven kostnadsram — bort-

sett från redan inträffade eller framtida eventuella prisstegringar — enligt flygförvaltningens beräkningar icke att överskridas. Departementschefen uttalar som sin avsikt att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, föreslå Kungl. Maj:t medgiva dylik dispositionsrätt beträffande ifrågavarande skadeståndsbelopp.

Ett fullföljande av flygmaterielanskaffningen enligt nyssnämnda program skulle enligt flygförvaltningens beräkningar under budgetåret 1943/44 draga en kostnad av 182,300,000 kronor, därvid som utgångspunkt tagits prisläget den 1 juli 1942. Departementschefen har i princip intet att erinra mot dessa beräkningar men förutsätter alltjämt, att Kungl. Maj:t skall äga vidtaga de ändrade dispositioner — givetvis inom den för flygmaterielanskaffningen under uppsättningsperioden i sin helhet beräknade kostnadsramen — som kunna finnas erforderliga.

Under förevarande anslag hava inräknats kostnaderna för snöröjningsmateriel, för vilket ändamål i propositionen 1942:210 avsetts ett särskilt engångsanslag. Härför beräknas 1,200,000 kronor. Vidare har under anslaget upptagits ett belopp av 42,000 kronor för en undertryckskammare. Det totalbelopp, vilket under femårsperioden enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna må tagas i anspråk för anskaffning av flygmateriel, uppgår alltså till $(506,500,000 + 1,200,000 + 42,000 =) 507,742,000$ kronor.

Vad slutligen angår anslagets storlek för nästa budgetår föreslås detsamma av departementschefen till 110,000,000 kronor.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker det för anskaffning av flygmateriel för nästa budgetår äskade anslaget, vilket beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansiering av engångskostnader av här ifrågavarande slag.

Utskottet.

Enligt 1942 års riksdagsbeslut hava kostnaderna för anskaffning av flygmateriel under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 506,500,000 kronor. Departementschefen föreslår nu, att nämnda totalbelopp ökas med dels 1,200,000 kronor för anskaffning av snöröjningsmateriel, för vilket ändamål tidigare avsetts ett särskilt engångsanslag, och dels 42,000 kronor för anskaffning av instrumentering för en undertryckskammare, vilken prövats nödvändig för flygvapnet. Härigenom skulle totalbeloppet under femårsperioden komma att uppgå till 507,742,000 kronor. Utskottet finner sig böra tillstyrka departementschefens ifrågavarande förslag.

Såsom departementschefen omnämnt förefinnes en fordran av omkring 8,000,000 kronor, som uppstått till följd av uteblivna flygmaterielleveranser i utlandet. Utskottet vill icke framställa någon erinran mot att nämnda skadeståndsbelopp må tagas i anspråk för bestridande av kostnader för anskaffning av flygmateriel under femårsperioden.

Då utskottet icke heller i övrigt har något att invända mot departementschefens förslag under förevarande punkt, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 110,000,000 kronor.

119:o) **Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 126, sid. 167 och 168) att till Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,800,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12,140,000 kronor, varav omkring 1,000,000 kronor avses för löner till icke-ordinarie tjänstemän. Under uppsättningsperioden 1942/47 har anslaget på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till i genomsnitt 13,363,600 kronor.

Medelsbehovet för nästa budgetår har beräknats med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1942 till 14,804,000 kronor, i vilket belopp inräknats kostnaderna för avlönning till den icke-ordinarie personal, som enligt nu tillämpade principer avlönas från sakanslag. I förhållande till prisläget den 1 juli 1941 innebär detta en merkostnad av 1,298,000 kronor.

Vid beräkningen av anslaget har departementschefen vidare ansett sig böra som utgångspunkt välja ett högre antal flygtimmar eller 152,500 i stället för de 143,575 flygtimmar, som lagts till grund för beräkningen av övningsanslaget. Det har nämligen av beredskapsskäl synts departementschefen lämpligt, att underhållsanslaget i varje fall för nästa budgetår avväges så att det innesluter marginaler för forcerat underhåll av flygmateriel.

Utskottet.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker det under förevarande punkt äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,800,000 kronor.

120:o) **Flygvapnet: Vapen och ammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 127, sid. 169 och 170) att till Flygvapnet: Vapen och ammunition för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,125,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 9,360,000 kronor.

För underhåll av vapenmateriel samt för förbrukning av ammunition och målmateriel för övningsändamål m. m. har för nästa budgetår beräknats i runt tal 6,971,000 kronor, därav för prisstegring under tiden den 1 juli 1941 —den 1 juli 1942 527,000 kronor. Beräkningarna överensstämmer — fränsett

kostnadsökningen till följd av prisstegring — med dem som legat till grund för propositionen 1942: 210.

För anskaffning av vapenutrustning för marktjänst hava beräknats 6,806,000 kronor, därav i runt tal 198,000 kronor äro att hänföra till prisstegring. För ifrågavarande ändamål har beräknats ett belopp av 16,100,000 kronor (prisläget den 1 juli 1941) för hela uppsättningsperioden 1942/47.

För avlöningar till icke-ordinarie personal hava beräknats 345,000 kronor, därav å prisstegring belöpa 18,000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget skulle alltså uppgå till i avrundat tal 14,125,000 kronor.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag för nästkommande budgetår.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Vapen och ammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 14,125,000 kronor.]

121:o) **Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 128, sid. 170) att till Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t bemyndigade 1942 års riksdag Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av mobiliseringsammunition för flygvapnet under femårsperioden 1942/47 intill ett belopp av 76,550,000 kronor. Härjämte medgav riksdagen, att ett för budgetåret 1942/43 till engångsanskaffning av mobiliseringsammunition anvisat reservationsanslag å 15,000,000 kronor finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen för förstämda belopp.

För fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition har flygförvaltningen för nästa budgetår begärt ett anslag av 16,500,000 kronor, därav 1,500,000 kronor beräknas motsvara prisstegring, avseende tiden den 1 juli 1941—den 1 juli 1942.

Utskottet tillstyrker det under förevarande punkt äskade anslaget, vilket beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansiering av engångskostnader av här ifrågavarande slag.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

122:o) **Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 129, sid. 171) att till Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,700,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,300,000 kronor och har beräknats till genomsnittligt 1,607,400 kronor under uppsättningsperioden 1942/47.

Anslagsbehovet har beräknats för anskaffning av motorfordon och motorbåtar till 925,000 kronor, för underhåll och drift av desamma till 680,000 kronor samt för oförutsedda behov till 100,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker den föreslagna medelsanvisningen. Under hänvisning till vad utskottet ovan under anslaget till Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon anfört rörande prövning genom Kungl. Maj:ts försorg av den omfattning, i vilken under nuvarande förhållanden anskaffning av motorfordon bör ske, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,700,000 kronor.

123:o) **Flygvapnet: Motorvärlar för flygfälten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, sid. 171 och 172), vilket avser anskaffande av motorvärlar för under uppsättning varande Bråvalla och Upplands flygflottiljer, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Motorvärlar för flygfälten* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

124:o) **Flygvapnet: Eldsläckningsmateriel.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, sid. 172), vilket avser anskaffning av här ifrågasvarande materiel för under uppsättning varande Bråvalla och Upplands flygflottiljer, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 260,000 kronor.

125:o) **Flygvapnet: Industriens krigsorganisation.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågasvarande ändamål (punkt 132) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Vissa till försvaret hörande institutioner.

Sjökarteverket.

126:o) **Sjökarteverket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 133, sid. 174—176) att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen angivna ändringar i personalförteckningen för sjökarteverket;

dels godkänna av departementschefen föreslagen avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44;

dels ock till Sjökarteverket: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 494,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* i Stockholm väckt motion (II: 94), vari hemställts, att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förste ritaren *G. Hedlund* vid sjökarteverket placeras i löneklassen 21.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 490,000 kronor.

Departementschefens förslag innebär, att den under personalförteckningen intagna anmärkningen rörande uppehållande med pensionerade officerare av befattningarna som föreståndare för avdelningen för nautiska publikationer samt som assistent för publikationen »Svensk lots» utgår, enär densamma saknar betydelse. Vidare böra de båda under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppförda befattningarna för assistenter sammanföras under benämningen 2 assistenter å avdelningen för nautiska publikationer.

Departementschefen har räknat med att anslaget till revidering av vissa sjökort utgår och uppdelas med 5,000 kronor å förevarande anslag och 5,000 kronor å omkostnadsanslaget. Under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal beräknas medel för ytterligare en amanuens å sjökortsavdelningen i lönegraden Ex 16.

De av departementschefen föreslagna ändringarna av redaktionell natur beträffande sjökarteverkets personalförteckning hava icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker vidare, att anslaget till revidering av vissa sjökort utgår ur riksstaten och i stället fördelas med lika belopp å sjökarteverkets avlönings- och omkostnadsanslag. Vad i övrigt under denna punkt föreslagits tillstyrkes jämväl av utskottet.

Utskottet.

Med anledning av det motionsvis väckta yrkandet får utskottet framhålla följande. En befattning såsom ritare vid sjökarteverket utbyttes från och med den 1 juli 1942 mot en befattning i lönegraden A 17 såsom förste ritare. Till innehavare av den nya befattningen utnämndes ritaren vid sjökarteverket *G. Hedlund*, som därvid placerades i 20 löneklassen. Utöver sin förutvarande lön i lönegraden A 15, löneklass 19, har *Hedlund* från och med den 1 juli 1937 åtnjutit ett av Kungl. Maj:t fastställt arvode av 1,000 kronor för år. Detta arvode bortföll vid *Hedlunds* övergång till den nya befattningen, vilket medfört att hans löneförmåner minskat med omkring 35 kronor för månad. Framställning om uppflyttning av *Hedlund* till 21 löneklassen har varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att dock föranleda någon åt-

gärd. I sitt över berörda framställning avgivna utlåtande hade allmänna lönenämnden framhållit, bland annat, att det sakligt sett syntes lönenämnden otillfredsställande, att Hedlund vid övergången till den nya befattningen skulle behöva vidkännas en löneminskning av den storlek, varom här vore fråga. Då en uppflyttning med ytterligare en löneklass skulle medföra, att berörda förhållande utjämnades, hade lönenämnden för sin del icke något att erinra, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga att göra framställning till riksdagen i syfte att Hedlund, räknat från och med den 1 juli 1942, måtte kunna hänföras till 21 löneklassen. Även statskontoret hade funnit billighetsskäl föreligga för ett bifall till framställningen men ansett att med hänsyn till den ringa inkomstminskning, varom fråga vore, proposition till riksdagen icke vore tillräckligt motiverad. Enligt vad utskottet inhämtat har Hedlund under 18 år tillhört 19 löneklassen och under 5 år åtnjutit det årliga arvudet av 1,000 kronor.

I likhet med allmänna lönenämnden anser utskottet det icke tillfredsställande, att Hedlund vid övergången till en högre befattning skall behöva vidkännas minskning i sina tidigare avlöningsförmåner. Vid angivna förhållande och med hänsyn till vad i ärendet i övrigt förekommit, finner utskottet sig böra i överensstämmelse med det motionsvis gjorda yrkandet tillstyrka riksdagen besluta, att Hedlund placeras i 21 löneklassen, räknat från och med den 1 juli 1942. Någon uppräknings av anslaget torde till följd härav icke bli behövlig.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I. i anledning av motionen II: 94 medgiva, att förste ritaren vid sjökartverket G. Hedlund må, räknat från och med den 1 juli 1942, placeras i 21 löneklassen av lönegraden A 17,

II. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de av departementschefen angivna ändringarna i personalförteckningen för sjökartverket;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjökartverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 209,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 13,100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 178,400
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 37,800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 55,700

Summa kronor 494,000;

c) till *Sjökartverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 494,000 kronor.

127:o) **Sjökarteverket: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 134, sid. 176—178) att till Sjökarteverket: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 169,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetåret uppfört med 164,500 kronor.

Såsom under avlöningsanslaget föreslagits skulle av anslaget till revidering av vissa sjökort ett belopp av 5,000 kronor överföras till omkostnadsanslaget.

Anslagshöjningen under förevarande punkt uppgår till 4,500 kronor, varav omkring 2,500 kronor belöpa å prisstegringar.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 169,000 kronor.

128:o) **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, sid. 178), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till stegringen av priserna å flytande bränsle m. m. föranledd höjning med 50,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 440,000 kronor.

129:o) **Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, sid. 178), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 15,000 kronor.

Krigsarkivet.

130:o) **Krigsarkivet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 137, sid. 178—180) att

dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44;

dels ock till Krigsarkivet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 58,800 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 53,300 kronor.

Departementschefen har föreslagit, att den i det under nionde huvudtiteln uppförda anslaget till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.

ingående posten om 3,500 kronor för bidrag till karteentral inom krigsarkivet för moderna topografiska kartor måtte med 3,300 kronor överflyttas till förevarande anslag och med 200 kronor till krigsarkivets anslag till Samlingars konservering m. m. I övrigt föreslås endast mindre justeringar av anslagsposterna.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot departementschefens förslag under förevarande punkt, tillstyrker det av Kungl. Maj:t äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 22,700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 34,010
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 15,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 10,490
<hr/>	
Summa kronor 82,400;	

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 23.600
<hr/>	
Nettoutgift kronor 58,800;	

b) till *Krigsarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 58,800 kronor.

131:o) **Krigsarkivet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, sid. 181), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Krigsarkivet*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 7,400 kronor.

132:o) **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, sid. 181) och under erinran, att anslaget för innevarande budgetår uppförts med 6,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Krigsarkivet*: *Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,100 kronor.

Armémuseum.

133:o) **Armémuseum: Avlöningar. Armémuseum: Omkostnader. Armémuseum: Samlingars konservering m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, sid. 181 och 182), vilka innebära oförändrade anslagsbelopp hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1943/44 anvisa

a) till *Armémuseum: Avlöningar* ett förslagsanslag av 42,600 kronor;

b) till *Armémuseum: Omkostnader* ett förslagsanslag av 3,100 kronor;

c) till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* ett reservationsanslag av 13,000 kronor.

Kemiska anstalten.

134:o) **Kemiska anstalten: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 141, sid. 182—184), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kemiska anstalten: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 129,700 kronor.

135:o) **Kemiska anstalten: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, sid. 184), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till prisutvecklingen för-
anledd höjning med 6,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kemiska anstalten: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 35,000 kronor.

136:o) **Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 143, sid. 185 och 186) att till Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 115,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 108,000 kronor.

Anslagshöjningen, 7,000 kronor, är i huvudsak beroende på inträdda prisstegringar.

Under förevarande anslag beräknas medel för den forskningsverksamhet, främst inom det militärkemiska området, som bedrivs av anstalten. Denna verksamhet finansieras till en del av medel, som ställas till anstaltens förfogande av de myndigheter, för vilkas räkning forskningsarbetena bedrivs.

Det för ändamålet anvisade riksstatsanslaget täcker således endast till en del utgifterna för verksamheten i fråga i dess nuvarande omfattning. För vinnande av en bättre överblick över medelsdispositionen synes departementschefen kunna ifrågasättas, om icke den för förevarande anslag fastställda staten bör upptaga även de från annat håll till förfogande ställda anslagsmedlen. Det bör, fortsätter departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare överväga denna fråga.

Utskottet.

Såsom departementschefen erinrat finansieras här ifrågavarande forskningsverksamhet till en del av medel, som ställas till kemiska anstaltens förfogande av de myndigheter, för vilkas räkning forskningsarbetena bedrivs. I likhet med departementschefen finner utskottet det kunna ifrågasättas, om icke för vinnande av en bättre överblick över medelsdispositionen den för förevarande anslag fastställda staten bör upptaga även de från annat håll till förfogande ställda anslagsmedlen. Det synes utskottet böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare överväga denna fråga.

Mot den nu äskade medelsanvisningen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 115,000 kronor.

Militärmeteorologisk informationstjänst.

137:o) **Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144, sid. 186—188) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för den militärmeteorologiska informationstjänsten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44;

dels ock till Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 97,600 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 82,000 kronor.

Med hänsyn till att flygövningarnas bedrivande påkallar nattjänstgöring med därav föranlett ökat personalbehov har departementschefen föreslagit, att under anslaget beräknas medel för inrättande av en befattning som militärmeteorolog i lönegraden Eo 18 och två befattningar som kontorsbiträden i 4 lönegraden, varvid förutsättes, att innehavarna av sistnämnda båda befattningar skola tills vidare erhålla extra anställning. I övrigt ifrågasättas endast smärre ändringar.

Utskottet.

Departementschefens förslag om inrättande av nya befattningar för icke-ordinarie tjänstemän vid anstalten finner utskottet sig kunna tillstyrka. Då

utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot beräkningen av de i anstaltens avlöningsstat ingående anslagsposterna, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för den militärmeteorologiska informationstjänsten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	kronor 24,400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 60,400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 12,800
<hr/> Summa kronor 97,600;	

b) till *Militärmeteorologisk informationstjänst*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 97,600 kronor.

138:o) **Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, sid. 188 och 189) får utskottet med erinran, att förevarande anslag är för löpande budgetår uppfört med 24,500 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Militärmeteorologisk informationstjänst*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 19,000 kronor.

Centrala civilanställningsbyrån.

139:o) **Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, sid. 189 och 190) och med förmälan, att den föreslagna höjningen beror på löneklassuppflyttning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) höja den i avlöningsstaten för centrala civilanställningsbyrån uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 300 kronor till 20,600 kronor och förty höja avlöningsstatens slutsumma till 25,300 kronor;

b) till *Centrala civilanställningsbyrån*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 25,300 kronor.

140:o) **Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 147, sid. 190), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centrala civilanställningsbyrån*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 4,000 kronor.

Försvarets läroverk.

141:o) **Försvarets läroverk: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 148, sid. 190—197) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för försvarets läroverk;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa avlöningsstat för försvarets läroverk för budgetåret 1943/44;

dels ock till Försvarets läroverk: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

Departementschefen har inledningsvis redogjort för ett av arméförvaltningen avgivet förslag till medelsanvisning för försvarets läroverk under budgetåret 1943/44 ävensom för skolöverstyrelsens och statskontorets däröver avgivna utlåtanden.

Härefter har departementschefen för egen del i ärendet anfört följande.

I den vid 1942 års riksdag antagna planen för den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter förutsattes, i enlighet med i propositionen 1942:210 framlagt förslag, inrättande av ett för försvaret gemensamt läroverk. Enär läroverket icke beräknades kunna träda i verksamhet under innevarande budgetår, har emellertid i gällande riksstat icke uppförts något särskilt anslag för läroverket. För att biträda vid den närmare utformningen av läroverkets organisation och av dess lokalers planläggning har dock å staten för arméns underofficersskola upptagits en för läroverket avsedd rektor i lönegraden E 13.

Därest byggnadsarbetena för läroverket kunna fullföljas i avsedd takt, beräknas läroverksbyggnaderna kunna i huvudsak tagas i bruk omkring årsskiftet 1943/44. Vissa lokaler för speciella ändamål, såsom för undervisning i kemi m. m., torde dock enligt lämnad uppgift icke bliva färdiga förrän hösten 1944. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde läroverket, åtminstone delvis, kunna träda i verksamhet under nästkommande budgetår, varför i enlighet med arméförvaltningens förslag särskilda anslag för detsamma torde böra uppföras å riksstatens fjärde huvudtitel under avdelning D. Vissa till försvaret hörande institutioner. Anslagsmedlen torde i enlighet med gällande principer böra fördelas å ett avlöningsanslag och ett omkostnadsanslag. Då under läroverkets första verksamhetsår engångsanskaffning av inventarier, apparatutrustning och annan undervisningsmateriel måste ske i relativt stor omfattning, torde därjämte för nästa budgetår, såsom arméförvaltningen föreslagit, medel böra ställas till förfogande jämväl för detta ändamål. Jag anser mig emellertid böra utgå från att sistnämnda kostnader — av chefen för arméstaben enligt handlingarna i ärendet beräknade till 145,000 kronor — skola kunna bestridas inom ramen för det för armén utgående anslaget till anskaffning av intendenturmateriel, i vilket hänseende Kungl. Maj:t torde få meddela föreskrift.

Enligt vad jag inhämtat, beräknas verksamheten vid läroverket kunna igångsättas i viss omfattning redan vid läsårets början hösten 1943, oaktat läroverkslokalerna, enligt vad nyss anförts, icke kunna beräknas vara fullt färdiga vid nämnda tidpunkt. Innan nybyggnaden för läroverket blivit fullbordad, beräknas nämligen undervisningen kunna delvis äga rum inom arméns underofficersskolas nuvarande lokaler, varjämte eventuellt vissa lokaler vid

Upplands regemente kunna provisoriskt tagas i anspråk. Arméförvaltningen har utgått från att verksamheten vid läroverket skall under hela läsåret 1943/44 kunna bedrivas i den omfattning, som påkallas av utbildningens krav, samt har på grundval härav beräknat antalet elever vid läroverket under nämnda läsår till 586, samtliga från armén. Antalet elever vid fullt genomförd organisation beräknades av 1941 års försvarsutredning till 790, varav 323 från armén. Att antalet elever från armén under nästa budgetår beräknas så mycket högre sammanhänger, enligt vad jag inhämtat från arméinspektionen, med att läroverket avses skola övertaga sista årets undervisning i icke-militära ämnen i en enligt tidigare gällande utbildningssystem anordnad allmän kurs vid arméns underofficersskola, varjämte en extra kurs för utbildning av underofficerare beräknats erforderlig. Under nästa budgetår förutsättes sålunda icke skola förekomma någon allmänbildande undervisning vid underofficersskolan, och jag ämnar därför vid behandlingen av arméns avlöningsanslag föreslå, att ingen personal skall beräknas för sådan undervisning vid nämnda skola.

Huruvida, såsom arméförvaltningen förutsatt, försvarets läroverk skall kunna på sätt nu angivits igångsättas i avsedd omfattning redan från och med hösten 1943 torde dock icke kunna för närvarande med säkerhet bedömas. Jag anser mig emellertid vid beräkningen av personalbehovet för läroverket böra utgå från det av arméförvaltningen angivna elevantalet, ehuru det synes sannolikt, att detta med hänsyn till lokalförhållandena måste något begränsas, och även andra förändringar kunna komma till stånd. Jag vill emellertid icke därmed ha fattat ståndpunkt till frågan om anordnande av en extra underofficerskurs under budgetåret. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att där om efter framställning meddela beslut. Jag återkommer i det följande till frågan vilken betydelse ovissheten med avseende å verksamhetens omfattning bör tilläggas vid beräkningen av medelsbehovet.

Med utgångspunkt från det angivna elevantalet, 586, har arméförvaltningen beräknat behovet av ordinarie och extra ordinarie lärare till en rektor, tre lektorer, fem ordinarie adjunkter och två extra ordinarie adjunkter, varvid undervisningsskyldigheten per vecka beräknats till 12 timmar för rektor, 26 timmar för lektor och 30 timmar för adjunkt. Mot den sålunda beräknade undervisningsskyldigheten för lektorer och adjunkter har statskontoret riktat den invändningen, att densamma, med hänsyn till att läsåret avsetts skola omfatta allenast 30 undervisningsveckor mot 38 vid de allmänna läroverken, vore alltför låg. Vid behandlingen av denna fråga i propositionen 1942:210 framhöll jag, att jag fann det önskvärt, att lärarpersonalen utnyttjades för föreläsningssyftighet vid militära förband i den mån tjänstgöringsskyldigheten vid läroverket understeg den för lärare vid allmänna läroverk fastställda. Jag anförde vidare att, om en sådan anordning av tekniska eller ekonomiska skäl befundes icke vara möjlig att genomföra, tjänstgöringsskyldigheten per vecka i anslutning till av statskontoret avgivet förslag syntes böra ytterligare utsträckas. Det borde ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning av denna fråga meddela erforderliga bestämmelser. Vad sålunda anförts föranledde ingen erinran från riksdagens sida och synes fortfarande äga sin giltighet. Enär den förutsatta prövningen av frågan om undervisningsskyldighetens omfattning icke torde kunna äga rum, förrän mera fullständiga undervisningsplaner för läroverket föreligga, utgår jag emellertid vid beräkningen av personalbehovet från den av arméförvaltningen förutsatta undervisningsskyldigheten. Med hänsyn till vad sålunda anförts har jag intet att erinra mot att för nästkommande budgetår beräknas — förutom rektor — tre lektorer i lönegraden A 27, fem adjunkter i lönegraden A 23 samt två extra ordinarie adjunkter, vilka sistnämnda emellertid

icke böra placeras i högre lönegrad än den för motsvarande befattningshavare vid de allmänna läroverken fastställda, eller Eo 21.

Antalet undervisningstimmar per vecka för timlärare torde i enlighet med arméförvaltningens förslag kunna beräknas till 715. Såsom skolöverstyrelsen och statskontoret framhållit, böra timlärarna åtnjuta arvode enligt de i kungörelsen den 5 september 1942 (nr 787) angående ersättning åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter stadgade grunderna, varvid arvoden emellertid med hänsyn till det kortare läsåret torde kunna något nedsättas. Det lärer böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser härom. Med utgångspunkt från det anförda beräknar jag kostnaderna för arvoden till timlärare för nästa budgetår till omkring 150,000 kronor. En minskning i dessa kostnader kan dock komma att uppstå vid en eventuell höjning av undervisningsskyldigheten för de fast anställda lärarna.

På av statskontoret anförda skäl kan jag icke för närvarande tillstyrka, att mer än en vaktmästarbefattning beräknas för läroverket. Denna torde böra uppföras i lönegraden Eo 6. Vidare anser jag mig med hänsyn till vad statskontoret yttrat icke kunna nu förorda, att för läroverket beräknas kontorspersonal i den av arméförvaltningen angivna omfattningen. Det torde vara tillräckligt, om för ändamålet anställes ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4.

För avlöning av städerskor torde icke böra uppföras en särskild anslagspost under förevarande anslag, utan kostnaderna därför böra, i likhet med vad som i allmänhet gäller, utgå från läroverkets omkostnadsanslag.

Mot arméförvaltningens förslag om beräknande av ett arvode å 1,000 kronor till en bibliotekarie och ett arvode å 500 kronor till en sångledare har jag intet att erinra.

Med utgångspunkt från vad i det föregående anförts beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag till i runt tal 80,000 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 1,500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 170,000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 13,500 kronor till rörligt tillägg, eller tillhopa 265,000 kronor. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde i likhet med motsvarande till jämförbara läroanstalter utgående anslagsposter böra betecknas förslagsvis med hänsyn till ovissheten rörande anslagsbelastningens storlek.

Jag har i det föregående framhållit, att det synes sannolikt, att elevantalet vid läroverket under nästkommande budgetår på grund av lokalförhållandena måste begränsas något i förhållande till vad arméförvaltningen förutsatt även om att en minskning av kostnaderna för avlöande av timlärare kan komma att uppstå. Anslaget till avlöningar synes därför kunna upptagas till lägre belopp än det, vartill jag på grundval av det av arméförvaltningen angivna elevantalet kommit, förslagsvis till 200,000 kronor. Med hänsyn till ovissheten rörande omfattningen av verksamheten under budgetåret och den därav följande svårigheten att exakt beräkna de särskilda anslagsposterna under anslaget, torde Kungl. Maj:t böra utverka riksdagens bemyndigande att fastställa avlöningsstat för anslaget. I vad mån de i personalförteckningen uppförda tjänsterna komma att besättas torde få bli beroende av det resultat vartill övervägandena rörande undervisningsskyldighetens omfattning leda.

Utskottet.

Mot det av departementschefen beräknade personalbehovet vid försvarets läroverk har utskottet icke funnit anledning till erinran liksom ej heller mot den för vederbörande befattningshavare föreslagna löneställningen. Vid uppskattningen av personalbehovet har departementschefen utgått från att

antalet elever vid läroverket skulle under läsåret 1943/44 uppgå till av arméförvaltningen förutsatta 586. Såsom i ärendet framhållits är det sannolikt, att elevantalet under nästkommande budgetår måste med hänsyn till lokalförhållandena något begränsas ävensom att en minskning av de beräknade kostnaderna för timlärare kan komma att uppstå till följd av en eventuell höjning av den föreslagna undervisningsskyldigheten för de fast anställda lärarna. Framhållas må nämligen, att fullständiga undervisningsplaner för läroverket icke föreligga, varför frågan om undervisningsskyldighetens omfattning ännu icke kunnat prövas. Till följd härav har anslagets slutsumma ansetts kunna något minskas i förhållande till ovan angivna beräkningsgrund eller till 200,000 kronor. Ifrågavarande medelsanvisning tillstyrkes av utskottet. Med hänsyn till den sålunda rådande ovissheten rörande omfattningen av verksamheten under nästa budgetår och den därav följande svårigheten att exakt beräkna de särskilda posterna under anslaget finner utskottet sig böra tillstyrka riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa avlöningsstat för anslaget. I vad mån de i personalförteckningen uppförda tjänsterna komma att besättas torde, såsom departementschefen framhållit, få bliva beroende av det resultat vartill övervägandena rörande undervisningsskyldighetens omfattning leda.

Då utskottet ej heller i övrigt haft något erinra mot vad departementschefen under förevarande punkt föreslagit, får utskottet under återopande av det anförda hemställa,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för försvarets läroverk:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Ordinarie tjänstemän.	
1 rektor	E 13
3 lektorer	A 27
5 adjunkter	A 23

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

2 adjunkter Eo 21;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa avlöningsstat för försvarets läroverk för budgetåret 1943/44;

c) till *Försvarets läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

142:o) **Försvarets läroverk: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, sid. 197) och under erinran, att enligt 1942 års försvarsbeslut medelsbehovet under förevarande anslag beräknats till omkring 50,000 kronor vid fullt genomförd organisation, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Försvarets läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 40,000 kronor.

Garnisonssjukvården m. m.

143:o) **Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar.** Utskottet, som icke haft något att invända mot Kungl. Maj:t förslag (punkt 150, sid. 197 och 198) eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får under erinran, att anslaget för innevarande budgetår uppförts med 80,000 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 79,900 kronor.

144:o) **Garnisonssjukhusen: Avlöningar.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 151) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

145:o) **Garnisonssjukhusen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, sid. 203—205), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 65,000 kronor, beroende i huvudsak på den allmänna stegringen av arbetslöner och priser å materialier, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Garnisonssjukhusen: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor.

146:o) **Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, sid. 205—207), vilket avser anvisande av medel för komplettering av röntgenutrustningen vid garnisonssjukhusen i Boden, Eksjö och Sollefteå samt för bestridande av oförutsedda behov av dylik utrustning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 35,700 kronor.

147:o) **Militärapoteket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 154, sid. 207—213) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44;

dels ock till **Militärapoteket: Avlöningar** för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 137,900 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 125,000 kronor.

Departementschefens förslag innebär inrättandet av ytterligare två befattningar för apotekare med arvode motsvarande lön i lönegraden A 20, i samband varmed en nu upptagen befattning för farmacie kandidat med arvode enligt lönegraden A 14 skulle bortfalla. Vidare har ifrågasatts minskning av de för militärapotekets farmaceutiska personal föreskrivna pensionsavdragen med belopp, motsvarande vad vederbörande visade sig hava för sin och sina efterlevandes pensionering måst inbetala till de inom apotekar-sammanslutningarna befintliga pensioneringsfonderna.

Departementschefens framställning om att ytterligare en apotekare anställas vid militärapoteket samt att den å staten upptagne farmacie kandidaten ersättes med en apotekare finner utskottet motiverad och tillstyrker densamma. Utskottet har heller icke något att erinra mot den föreslagna jämkningen av grunderna för avdrag för pension å de arvodesbelopp, som utgå till farmaceuterna. Då den verkställda beräkningen i övrigt av anslaget jämväl tillstyrkes av utskottet, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må,

a) fastställa följande personalförteckning för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
1 apoteksföreståndare, arvode	A 26
1 biträdande apoteksföreståndare, arvode	A 22
8 apotekare, arvoden	A 20

Anm. Från arvoden skall avdrag göras med belopp motsvarande tjänste- och familjepensionsavdragen för vederbörlig lönegrad, minskat med ett belopp motsvarande vad vederbörande visar sig hava utgivit i personliga pensionsavgifter för egen och efterlevandes pensionering till apotekarpensioneringsfonderna jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 3 augusti 1929 angående pensionering av apotekens farmaceutiska personal samt reglementet den 1 juli 1940 för apotekarkårens livränte- och pensionskassa.

b) godkänna följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Arvoden motsvarande lön till den i personalförteckningen upptagna personalen, <i>förslagsvis</i>	kronor	83,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	11,450
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	26,500
4. Avlöningar till betjäningsspersonal	»	6,650
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	17,600

Summa kronor 145,200

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 7,300
<hr/>	
Nettoutgift kronor 137,900;	

c) till *Militärapoteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 137,900 kronor.

148:o) **Militärapoteket: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, sid. 213 och 214), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 31,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Militärapoteket*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 326,000 kronor.

149:o) **Sero-bakteriologisk verksamhet.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, sid. 214 och 215), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sero-bakteriologisk verksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 33,000 kronor.

Krigsmateriel- och verkstadsnämnderna m. m.

150:o) **Statens krigsmaterielnämnd. Försvarsväsendets verkstadsnämnd.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 157 och 158) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

151:o) **Inskrivningsrådet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 159, sid. 215 och 216) att till Inskrivningsrådet för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Efter förslag i propositionen 1941: 318 inrättades i och med utfärdandet av den av 1941 års riksdag antagna värnpliktslagen en besvärinstans — inskrivningsrådet — för upptagande och avgörande av besvär över inskrivningsnämnds och inskrivningschefs beslut.

Genom beslut den 30 december 1941 förordnade Kungl. Maj:t ledamöter och ersättare i inskrivningsrådet och genom beslut den 20 mars 1942 läkare att biträda rådet. Genom beslut den 6 november 1942 fastställde Kungl. Maj:t ersättning åt inskrivningsrådets ledamöter samt åt läkaren.

Med ledning av under hand inhämtade uppgifter angående omfattningen av rådets verksamhet under år 1942 har departementschefen för nästkommande budgetår beräknat de å inskrivningsrådet belöpande kostnaderna — inklusive utgifter för expenser och ersättning åt sekreteraren — till ett

belopp av 7,000 kronor. Dessa utgifter, vilka för innevarande budgetår bestridas från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter, synas departementschefen med hänsyn till sin natur böra i fortsättningen utgå från ett särskilt för ändamålet uppfört obetecknat anslag.

Utskottet tillstyrker, att för inskrivningsrådets verksamhet uppföres ett särskilt anslag i riksstaten och har icke något att erinra mot den för ändamålet äskade medelsanvisningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Diverse.

152:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 160) avgiver utskottet denna dag särskilt utlåtande, vilket härmed

anmäles.

153:o) **Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond. Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond. Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 161) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

154:o) **Ersättning för automobilskatt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, sid. 217 och 218), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till belastningen föranledd minskning med 200,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor.

155:o) **Ersättning för rustning och rotering.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, sid. 218), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

156:o) **Resestipendier.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, sid. 218 och 219), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår

anvisade anslaget innebär en med hänsyn till förefintlig reservation föranledd minskning med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

157:o **Fritidsundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, sid. 219 och 220), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

158:o **Personalvårdsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 166, sid. 221 och 222) att till Personalvårdsverksamhet för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *E. Gustafsson* i Bogla väckt motion (II: 114), vari hemställts, att riksdagen å fjärde huvudtiteln måtte besluta anvisa ett anslag av 55,000 kronor till soldathemsverksamheten.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 69,000 kronor. Av nämnda belopp avsåges 45,000 kronor till bidrag till soldathemsverksamheten, 9,000 kronor till understöd åt marinhemmet i Stockholm, 6,000 kronor för oförutsedda utgifter och 9,000 kronor till personalvårdsnämnden.

Centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår borde beräknas till 73,000 kronor, innebärande oförändrat belopp med undantag av bidraget till soldathemsverksamheten, som ansetts böra höjas med 10,000 kronor. Arméförvaltningens civila departement har icke haft något att erinra mot centralrådets förslag i annan mån än att i likhet med vad som för innevarande budgetår varit fallet ett belopp av 6,000 kronor bör avses för oförutsedda utgifter och anslaget i enlighet härmed uppföras med 79,000 kronor. Marinförvaltningen har hemställt, att under anslaget måtte jämväl beräknas ett belopp av 4,450 kronor till bidrag till ett marinhem i Göteborg.

I enlighet med det anförda skulle förevarande anslag höjas från 69,000 kronor till $(79,000 + 4,450 =) 83,450$ kronor. Departementschefen framhåller, att han i och för sig icke har något att erinra mot att till detta ändamål anvisas ökat bidrag men finner sig dock böra föreslå, att anslaget begränsas till ett belopp av 80,000 kronor, inom vars ram de mest angelägna ändamålen få tillgodoses på sätt Kungl. Maj:t efter närmare övervägande bestämmer.

Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra om att förevarande anslag för innevarande budgetår är uppfört med 69,000 kronor, varav 45,000 kronor avsetts för soldathemsverksamheten. Av de anslagsäskande myndigheterna har för nästa budgetår begärts ett anslag av sammanlagt 83,450 kronor. Av anslagsökningen skulle 10,000 kronor falla på soldathemsverksamheten och 4,450 kronor avses för ett nytillkommet ändamål. Departementschefen, som funnit sig icke hava något i och för sig att erinra mot att ökat bidrag anvisas för ifrågavarande ändamål, har dock ansett att anslaget borde kunna begränsas till 80,000 kronor, inom vars ram de mest angelägna ändamålen finge tillgodoses på sätt Kungl. Maj:t efter närmare övervägande bestämde.

Enligt departementschefens förslag skulle sålunda en viss förstärkning av anslaget komma till stånd. Att i överensstämmelse med motionärens yrkande härutöver vidtaga en ytterligare ökning av anslaget är utskottet icke berett att tillstyrka. Utskottet avstyrker alltså motionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 114, till *Personalvårdsverksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

159:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, sid. 222 och 223), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 70,000 kronor, beroende på åtskilliga i 1942 års försvarsbeslut förutsatta eller eljest erforderliga utredningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

160:o) **Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m.** Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, sid. 223 och 224), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, och icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får hemställa,

att riksdagen må till *Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 55,000 kronor.

161:o) **Civilanställnings befrämjande.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, sid. 224) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Civilanställnings befrämjande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

162:o) **Militärfysisk verksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, sid. 224 och 225) och med erinran, att för innevarande budgetår anvisats 340,000 kronor, varav 30,000 kronor avsetts för utrustning av ett laboratorium, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Militärfysisk verksamhet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 310,000 kronor.

163:o) **Premier för innehav av vissa automobiler.** Utskottet får erinra, att för ifrågavarande ändamål har för löpande budgetår anvisats ett anslag av 60,000 kronor samt att den ingående reservationen å anslaget för samma budgetår uppgår till enahanda belopp. I enlighet med Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag (punkt 171, sid. 225 och 226), som innebär att anslaget bibehålles å riksstaten genom anvisande av ett allenast formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Premier för innehav av vissa automobiler* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

164:o) **Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 172, sid. 226), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

165:o) **Utredningar rörande markförvärv m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 173, sid. 226 och 227), vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 20,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa den fördelning av anslagsbeloppet mellan de tre förvaltningsmyndigheterna, som kan visa sig lämplig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utredningar rörande markförvärv m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

166:o) **Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 174, sid. 227—230) att till Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 116,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 85,000 kronor.

Huru anslagsbelastningen kan komma att ställa sig för nästa budgetår är, framhåller departementschefen, ovisst särskilt med hänsyn till att frågan om ordnande av adresseringsmaskinernas vård och underhåll icke kan betraktas som definitivt avgjord. För sistnämnda ändamål räknar departementschefen med 60,000 kronor mot 54,000 kronor för innevarande budgetår, beroende bland annat på tillkomsten av ny materiel i samband med uppsättningen av nya truppförband. I fråga om årskostnaden för central hålkortsanläggning föreslås en ökning från 26,500 kronor till 35,775 kronor, föranledd av ökad kassationsprocent beträffande hålkort. Övriga kostnader hava upptagits med oförändrade belopp.

Utskottet får erinra, att innevarande års riksdag för nu ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för löpande budgetår anvisat ett anslag av 14,000 kronor, därvid riksdagen framhöll vikten av att alla möjligheter beaktades för ett nedbringande av kostnaderna för underhållstjänsten för adresseringsmaskinerna utan att därför kraven på en betryggande maskinvård eftersattes. Det för nästkommande budgetår äskade anslaget, vilket innebär en av departementschefen som ofrånkomlig ansedd anslagshöjning av 31,000 kronor, finner sig utskottet under erinran om riksdagens ovannämnda uttalande böra tillstyrka.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 116,000 kronor.

167:o) **Försvarsfilm.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 175, sid. 230 och 231) att till Försvarsfilm för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

I sin framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 hemställde arméförvaltningen om ett särskilt anslag med 25,000 kronor till bidrag till föreningen Försvarsfilm. Vid anmälan härav i propositionen 1942: 266 anförde departementschefen, att denna förening liksom hittills borde understödjas från arméns anslag till vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. med belopp, som prövades skäligt.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1943/44 har arméförvaltningen återkommit till frågan om uppförande för ifrågavarande ändamål av ett särskilt anslag och därvid framhållit önskvärdheten av att anslagen för här ifrågavarande ändamål för de olika försvarsgrenarna sammanföras till ett gemensamt anslag.

Lika med arméförvaltningen föreslår departementschefen, att bidragen till föreningen Försvarsfilm från de olika försvarsgrenarnas anslag sammanföras till ett särskilt anslag men att anslaget uppföres under rubriken E. Diverse.

Arméförvaltningen har beräknat medelsbehovet under anslaget för lantförsvarets del till 25,000 kronor. Marinförvaltningen har vid dess behandling av medelsbehovet under marinens anslag till undervisningsmateriel m. m. äskat 10,000 kronor för framställning av militär undervisningsfilm och 5,000 kronor för uppsättande och underhåll av filmdepåer. För sistnämnda båda ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av tillhopa 12,000 kronor. För flygvapnets del har medelsbehovet enligt inhämtad uppgift uppskattats till 10,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra 50,000 kronor. Mot dessa beräkningar har departementschefen intet haft att i huvudsak erinra och förordar jämväl, att förutnämnda kostnader för filmdepåer bestridas från förevarande anslag. Anslaget bör betecknas såsom reservationsanslag.

Det synes departementschefen få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles fatta beslut rörande överföring till anslaget av eventuellt förefintliga reservationer för ändamålet under försvarsgrenarnas anslag.

Utskottet.

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att kostnaderna för här ifrågavarande ändamål sammanföras till ett särskilt reservationsanslag, vilket med hänsyn till dess karaktär av gemensamt anslag för samtliga försvarsgrenar bör uppföras under rubriken Diverse. Mot den verkställda anslagsberäkningen har utskottet icke funnit anledning till erinran liksom ej heller mot vad departementschefen i samband därmed anför.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarsfilm* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

168:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 176, sid. 231 och 232), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 450,000 kronor.

169:o) **Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 177, sid. 232 och 233) att till Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 5,400,000 kronor.

Kostnaderna för ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, bestridas för närvarande dels av beväringsskapets invalid- och pensionsfond, dels ock av ett för ändamålet å riksstatens tolfte huvudtitel uppfört förslagsanslag, för innevarande budgetår uppfört med 4,400,000 kronor.

Från förevarande anslag utgår enligt förordning den 28 juni 1941 (nr 593) samt tillämpningskungörelse samma dag (nr 594) även ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring. Vidare utgår från anslaget enligt tvenne förordningar den 19 december 1941 (nr 942 och 943) samt jämlikt beslut den 19 december 1941 dyrtidstillägg å vissa ersättningar jämlikt 1909 och 1927 års militärsättningsförordningar.

Statskontoret har beräknat anslaget för nästa budgetår till 5,390,000 kronor.

Vid behandlingen av de frågor, som beröra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, har chefen för finansdepartementet föreslagit, att förevarande anslag överflyttas från tolfte till fjärde huvudtiteln. Chefen för försvarsdepartementet förordar nu, att anslaget i fråga för budgetåret 1943/44 uppföres med ett belopp av i avrundat tal 5,400,000 kronor. Departementschefen har vidare framhållit, *dels* att förevarande anslag till en del innefattar utgifter, som föranletts av rådande beredskapsförhållanden och som därför rätteligen icke böra belasta riksstaten ehuru så av praktiska skäl är nödvändigt, *dels ock* att förevarande kostnader med hänsyn till sin natur icke tagits i beräkning vid uppgörandet av de i samband med 1942 års försvarsbeslut framlagda kostnadsberäkningarna för försvaret och ej heller böra inräknas i den vid detta tillfälle för försvaret fastställda kostnadsramen.

Utskottet har intet att erinra mot att förevarande anslag överflyttas från tolfte till fjärde huvudtiteln och tillstyrker den för nästa budgetår föreslagna medelsanvisningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 5,400,000 kronor.

170:o) **Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 178, sid. 233 och 234) att till Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig, för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor.

Enligt nu gällande bestämmelser utgår här ifrågavarande ersättning huvudsakligen i form av livräntor dels åt personer, vilka under arbete för statens räkning eller eljest å svenskt fartyg eller för oskadliggörande inom svenskt område av mina eller annat krigsredskap skadats till följd av olycksfall, förorsakat av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig, dels ock, om olycksfallet medfört döden, åt de omkomnas efterlevande. Jämlikt förordningen den 19 december 1941. vilken gäller från och med den 1 januari

1942 till och med den 31 december 1943, utgår med viss begränsning dyrtidstillägg å sådan livränta med 15 procent av livräntans belopp.

På grund av träffade överenskommelser utgives ersättning jämväl till dansk medborgare eller hans efterlevande och till efterlevande efter norsk medborgare.

För innevarande budgetår är för beredande av ersättning av nu avsett slag å riksstaten under tolfte huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag å 46,000 kronor.

I skrivelse den 25 augusti 1942 har riksförsäkringsanstalten hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1943/44 anvisas ett förslagsanslag å 42,000 kronor.

Chefen för finansdepartementet har vid behandlingen av de frågor, som beröra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, föreslagit, att förevarande anslag överflyttas från sistnämnda huvudtitel till fjärde huvudtiteln. Chefen för försvarsdepartementet förordar nu, att anslaget bestämmes för nästa budgetår till 45,000 kronor. Departementschefen framhåller, att förevarande kostnader med hänsyn till sin natur icke tagits i beräkning vid uppgörandet av de i samband med 1942 års försvarsbeslut framlagda kostnadsberäkningarna för försvaret och ej heller böra inräknas i den vid detta tillfälle för försvaret fastställda kostnadsramen.

Utskottet.

Den föreslagna överflyttningen av nu ifrågavarande anslag från tolfte till fjärde huvudtiteln tillstyrkes av utskottet, som ej heller har något att erinra mot storleken av det för ändamålet för nästa budgetår äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig*, för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor.

171:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 179) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

172:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 180, sid. 235) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 550,000 kronor.

173:o) **Kristillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 181) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Stockholm den 26 mars 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Gränebo, Torsten Ström, Lindström, Sven Larsson, Andrén, Karl Andersson, friherre De Geer, Gillström, Ekströmer och Ohlin*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Ward, Holmdahl, Andersson* i Södergård, *Nilsson* i Steneberg, *Lindholm, Lundberg* i Hälsingborg, *Åkerström* och *Olsson* i Kullenbergstorp;

dock att herr *von Heland* deltagit vid behandlingen av punkterna 83—98 i stället för herr *Gränebo*.

Reservationer:

vid punkten 83:o) (Marinen: Fartygsbyggnader för flottan)

1) av herr *von Heland*, som ansett, att utskottets yttrande och hemställa bort hava följande lydelse:

»Av den av departementschefen lämnade redogörelsen framgår, att den av 1942 års riksdag godkända planen för nybyggnad av örlogsfartyg under femårsperioden 1942/47 inom en fastställd kostnadsram av 180,000,000 kronor icke kan i sin helhet genomföras vare sig inom den avsedda tidsperioden eller inom kostnadsramen, även om denna ram, såsom vid beslutets fattande förutsattes, ökas med vad som svarar mot prisstegringen efter den 1 juli 1941.

Departementschefen har sålunda anmält, att Kungl. Maj:t funnit sig böra utan riksdagens hörande vidtaga vissa jämkningar i den godkända planen, och har därjämte förordat vissa ytterligare jämkningar i syfte att den fastställda kostnadsramen, bortsett från prisfördyringen, skall kunna hållas.

De av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande vidtagna jämkningarna hava gällt dels byggandet av en minkryssare utöver i nybyggnadsplanen ingående fartyg, vilken kryssare betingar en kostnad av 8,200,000 kronor förutom det till 1,800,000 kronor beräknade värdet av viss tillgänglig materiel, som skall disponeras för kryssaren, dels ock igångsättande av viss försökstillverkning

för en beräknad kostnad av 750,000 kronor. Enligt departementschefens anmälan hade det visat sig nödvändigt att vidtaga dessa jämkningar utan dröjsmål, och ett riksdagens beslut därom hade därför icke kunnat avvaktas. Av vad som i ärendet förekommit, finner även utskottet framgå, att den vidtagna åtgärden varit i sak lämplig. Utskottet kan dock icke underlåta att såsom sin uppfattning uttala, att förevarande frågor bort kunna av marinförvaltningen handläggas och bringas under Kungl. Maj:ts prövning i så god tid, att ärendet kunnat föreläggas 1942 års riksdag och alltså tagas i övervägande i samband med övriga fartygsbyggnadsfrågor.

Av departementschefen nu förordade ytterligare jämkningar i 1942 års plan för fartygsbyggnader för flottan innebära, att byggandet av större jagare och större motortorpedbåtar skulle förskjutas till senare tidpunkt än som ursprungligen avsetts. I övrigt skulle den 1942 fastställda nybyggnadsplanen för fartyg fullföljas på sätt vid 1942 års beslut avsågs, innebärande, bland annat, att byggandet av de två kryssarna skulle planenligt fullföljas.

I fråga om de båda kryssarna har i motionen I: 101 samt de likalydande motionerna I: 153 och II: 229 yrkats, att deras byggande måtte uppskjutas. I motionen I: 101 har vidare yrkats, att den av 1942 års riksdag godkända flottplanen måtte även i så måtto jämkas, att i första hand sådana fartyg komma till utförande, vilka inom kort tid kunna tillföras flottan i syfte att förstärka densamma.

Vid den prövning utskottet ägnat förevarande spörsmål om jämkningar i nybyggnadsplanen för fartyg har utskottet kommit till den uppfattningen, att grunderna för riksdagens år 1942 fattade beslut i fråga om flottans fartygsbyggnader icke oväsentligt ändrats. Det har nämligen numera visat sig, att kostnaderna för de båda kryssarna komma att — även om man bortser från inträffad prisstegring — väsentligt överstiga de år 1942 uppgivna; de då framlagda kostnadsberäkningarna hava visat sig vara i flera avseenden felaktiga. Härtill kommer, att vissa materielsvärigheter visat sig förefinnas. Ett fullföljande av kryssarbygget kommer, om materielbehovet för kryssarna blir tillgodosett, i vart fall att medföra materielsvärigheter när det gäller annan materielltillverkning, varav behovet kan anses vara mycket trängande. Med hänsyn till angivna förhållanden och i syfte att skyndsamt öka flottans stridsvärde, synes det utskottet vara mest ändamålsenligt, att kryssarbygget uppskjutes, medan övriga i 1942 års nybyggnadsplan ingående fartyg i stället snarast möjligt färdigställas. Utskottet vill alltså i anslutning till de i de ovannämnda motionerna gjorda yrkandena föreslå riksdagen besluta uppskov med kryssarbygget och att i stället övriga i 1942 års fartygsbyggnadsplan ingående fartyg snarast möjligt skola komma till utförande. Utöver dessa torde jämväl andra lättare fartyg böra skyndsamt nybyggas för att förstärka flottan, men utskottet finner sig ej kunna utan närmare utredning framlägga förslag härom. Utskottet förväntar emellertid, att Kungl. Maj:t kommer att förelägga nästa års riksdag plan för dylik nybyggnad. Sedermera, då ytterligare krigserfarenheter kunna nyttiggöras, torde riksdagen böra få sig förelagt frågan, huruvida kryssarbygget skall återupptagas eller slutgiltigt inställas.

Vid bifall till av utskottet sålunda föreslagen jämkning i flottans nybyggnadsplan uppkomma enligt utskottets mening möjligheter till sådan kostnadsbesparing under femårsperioden 1942/47 å nu förevarande anslag, att den av 1942 års riksdag beräknade kostnadsramen för försvarsväsendet under uppbyggnadsperioden kan hållas, vilket eljest knappast kan bliva möjligt, om avsedd materielanskaffning skulle komma till stånd. Det har nämligen jämväl på andra områden än ifråga om fartygsbyggnaderna visat sig, att de till grund för 1942 års försvarsbeslut liggande kostnadsberäkningarna för materielanskaffning visat sig vara behäftade med felaktigheter, vilka komma att föranleda att kostnadsramen för försvarsväsendet ökas utöver vad som följer av prisdöryring, om icke besparingar göras å annat område. En närmare utredning om de tidigare kostnadsberäkningarnas hållbarhet synes böra av Kungl. Maj:t föreläggas 1944 års riksdag. I avvaktan på denna utredning synes riksdagen allttjämt böra beräkna kostnaderna för flottans nybyggnader av fartyg under uppsättningsperioden till ett belopp av 180,000,000 kronor. Med hänsyn till den ställning utskottet intagit till fartygsbyggnadsprogrammet vill utskottet förorda, att det hittills icke disponerade beloppet av de av 1939 års lagtima riksdag för kustförsvarsfartygens påbörjande anvisade anslagsmedlen tages i anspråk för andra fartygsbyggnader inom den av 1942 års riksdag fastställda kostnadsramen av 180,000,000 kronor.

Av vad utskottet ovan föreslagit följer att motionen I: 4 torde få anses besvarad.

För nästa budgetår torde anslagsbehovet för flottans fartygsbyggnader, som av departementschefen beräknats till 40,000,000 kronor, kunna begränsas till 20,000,000 kronor.

Utskottet får i anslutning till det anförda hemställa,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 101, I: 153 och II: 229,

a) besluta, att byggandet av i 1942 års plan för fartygsbyggnader för flottan ingående kryssare skall tills vidare uppskjutas;

b) för fullföljande av förenämnda nybyggnadsplan i övrigt till *Marinen: Fartygsbyggnader för flottan* för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor;

c) medgiva, att anslaget må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen av ett belopp av 180,000,000 kronor, däri inräknat det belopp, som vid utgången av budgetåret 1942/43 ännu icke disponerats av de av 1939 års lagtima riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg;

II. att motionen I: 4 må anses besvarad genom vad utskottet ovan anført.»;

2) av herrar *Andrén, Karl Andersson, Ohlin, Andersson* i Södergård och *Olsson* i Kullenbergstorp.